

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Resultatrapport for finansinstitusjoner

1. kvartal 2011

Innhold

1	Hovedinntrykk	4
2	Makroøkonomisk bakgrunn	6
3	Banker	9
4	Finansieringsforetak	17
5	Livsforsikringsselskaper	23
6	Skadeforsikringsselskaper	27

1 Hovedinntrykk

Den globale oppgangen fortsetter, men todelingen i verdensøkonomien er fortsatt gjeldende. De fremvoksende økonomiene har høye vekstrater, mens aktiviteten i industrilandene er moderat. Den samlede globale veksten antas derfor bli lavere i år og 2012 enn i fjor. Inflasjonspresset har tiltatt ytterligere i første kvartal blant annet som følge av sterk økning i råvareprisene. Særlig har oljeprisen og matvareprisene steget kraftig hittil i 2011. Selv om arbeidsledigheten i industrilandene har stabilisert seg, er den i mange land fortsatt historisk høy. For Fastlands-Norge utviklet detaljhandelen seg svakt i 1. kvartal, men den økonomiske veksten er ventet å tilta gradvis fram mot en ny høykonjunktur fra 2013. Sysselsettingen har tiltatt og arbeidsledigheten avtok i kvartalet til 3,1 prosent. Samtidig ble årets lønnsoppgjør noe høyere enn antatt. Gjeldsveksten har tiltatt ytterligere i 2011, og ved utgangen av mars viste husholdningenes låneopptak en årsvekst på 6,9 prosent. Bedriftenes kredittopptak steg til 3,7 prosent på årsbasis ved utgangen av mars, og i april var emisjonsvolumet for selskapsobligasjoner på linje med det historisk høye nivået fra 2007. Trass i en nedgang i april har nominelle boligpriser steget kraftig siden nyttår og lå ved utgangen av april 13 prosent over forrige topp fra august 2007.

Usikkerhet rundt gjeldstyngede euroland tiltok igjen i 1. kvartal og bidro til at CDS-prisene for enkelte land steg betydelig. Aksjemarkedene ble derimot lite påvirket og oppgangen på børsene var i kvartalet om lag 6 prosent i USA, 4 prosent i Europa og 1 prosent i det norske aksjemarkedet. De korte interbankrentene i Europa steg i kvartalet på forventning om renteøkning fra ECB (som kom i april), mens rentenivået i den korte enden var tilnærmet uendret i USA og Norge. Renter på lange statsobligasjoner steg derimot i kvartalet, men også her var endringen større for euroland som Tyskland enn for USA og Norge. Fra midten av april har de lange rentene falt noe tilbake.

Bankene (konsern) fikk i 1. kvartal et samlet resultat før skatt på 7,3 mrd kroner, en nedgang på 10 prosent fra tilsvarende periode i fjor. Resultatnedgangen gjorde at egenkapitalavkastningen falt med nesten 2 prosentpoeng til 10 prosent. Utviklingen skyldes i hovedsak at en rekke banker i 1. kvartal 2010 hadde betydelige positive engangseffekter i forbindelse med ny AFP-ordning. Korrigeres det for engangseffekter, var resultat så langt i 2011 på nivå med ett år tilbake. Negativt bidro også en reduksjon i kursgevinster på finansielle eiendeler på ca 1/3. Effekten ble noe motvirket av at bankenes netto renteinntekter steg noe ift ett år tidligere både på volumvekst og en svak økning i rentemargin i forhold til ett år tidligere. Nettorenten i kvartalet utgjorde 1,51 prosent av GFK og var således under både 4. kvartal og nivået for 2010 som helhet. Bokførte tap var lavere ift 1. kvartal 2010 og som andel av gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK) utgjorde tapene 0,19 prosent. Kjernekapitaldekningen for bankene (morbank) samlet var 11,7 prosent ved utgangen av kvartalet mot 11,8 ved nyttår.

Bankenes samlede utlån var ved utgangen av kvartalet 4,5 prosent høyere enn ett år tidligere. Inkluderes utlån overført til OMF-foretakene som ikke inngår i bankkonsern, økte utlånene med 5,5 prosent. På grunn av betydelig styrking av den norske kronen ligger reell utlånsvekst i lokal valuta trolig høyere. Økningen skyldes stabil utlånsvekst til personkunder rundt 7,4 prosent siste år, samtidig som utlån til foretak øker svakt til en årsvekst på 3,2 prosent ved utgangen av 1. kvartal. Totale kundeinnskudd for samtlige norske banker har siste 12 mnd steget 11,5 prosent. Innskuddsdekningen er nå 80 prosent for morbankene og 55 prosent for bankkonsern inkludert OMF-foretak. Bankene har over flere kvartaler økt den gjennomsnittlige løpetiden på sine innlån. Ved utgangen av kvartalet hadde bankene samlet 564 mrd kroner i form av verdipapirer og innlån fra kredittinstitusjoner til forfall i løpet av det neste året. Dette er en økning på 60 mrd kroner i forhold til ett kvartal tidligere, og hoveddelen består av sertifikatlån i utlandet og gjeld til utenlandske kredittinstitusjoner. Markedet for lang finansiering har fungert godt, og kredittpåslaget for norske bankobligasjoner og OMF har gått noe ned så langt i 2011. Markedet for kort likviditet har vært tilfredsstillende og prisingen har endret seg lite i kvartalet.

Kredittforetakenes resultater før skatt (uten Eksportfinans) ble for kvartalet ca 1,5 mrd kroner, en bedring på 0,2 mrd sammenlignet med tilsvarende periode i 2010. Resultatforbedringen er i hovedsak knyttet til økning i forvaltningskapital og i noe mindre grad til en nedgang i driftskostnadene. Netto renteinntekter viste en marginal nedgang i forhold til forvaltningskapital og sank til 0,55 prosent av GFK. Brutto utlån fra kredittforetakene viste en årsvekst på 19 prosent som følge av fortsatt store overføringer av utlånsporteføljer fra bankene. Utlånstapene er noe høyere enn for ett år siden, men

nivået er fortsatt ubetydelig. Sett opp mot samme kvartal i 2010 steg egenkapitalavkastningen (annualisert) med ett prosentpoeng til 9,9 prosent. Kjernekapitaldekningen var uendret fra ett år tilbake på 10,7 prosent.

Finansieringsselskapene hadde i kvartalet et resultat før skatt på 0,4 mrd kroner. Driftskostnadene har økt noe, men motvirkes blant annet av lavere tap. Bokførte tap sank til 0,8 prosent av GFK fra 1,1 prosent ett år tidligere. Totalresultatet var derfor tilnærmet uforandret fra ett år tidligere. Egenkapitalavkastningen ble derimot redusert med nær 3 prosentpoeng til 12,9 prosent. Dyrere funding gjør at netto renteinntekter sank noe sammenliknet med 1. kvartal 2010, og nettorenten i forhold til GFK ble 5,1 prosent mot 5,5 prosent av GFK for ett år siden. Årsveksten i brutto utlån har tiltatt noe og var 4,2 prosent ved utgangen av kvartalet. Årsveksten for selskap som driver med forbruksfinansiering, har derimot avtatt til 2,2 prosent. Annualiserte tap som andel av utestående forbrukskreditt var redusert til 2,0 prosent fra 2,8 prosent i 1. kvartal i fjor. Kjernekapitaldekningen var 16,9 prosent, som er 1 prosentpoeng høyere enn ett år tidligere.

Livsforsikringsselskapene fikk et resultat før kundeoverføringer og skatt på 6,3 mrd kroner mot 3,6 mrd kroner i 1. kvartal 2010. Derivatgevinster og oppgangen i de lange rentene ga en bokført kapitalavkastning på kollektivporteføljen på 1,5 prosent i første kvartal mot 1,3 prosent for ett år siden, men renteøkningen ga samtidig et kortsiktig verdifall på obligasjonsporteføljen og derigjennom lavere verdijustert kapitalavkastning på 1,3 prosent sammenlignet med 2,1 prosent i samme periode i fjor. Bufferkapitalen økte med 3 mrd kroner i kvartalet, og denne utgjør nå 6 prosent av forvaltningskapitalen. Livsselskapene hadde en samlet kapitaldekning på 14,4 prosent. Investeringssammensetningen av kollektivporteføljen endret seg i liten grad i løpet av kvartalet, og aksjeandelen lå fast på 17 prosent. Inkluderes derivater må eksponeringen mot aksjemarkedene antas å være høyere enn hva som framkommer direkte av balansen.

De norske **skadeforsikringsselskapene** (uten captives) hadde i 1. kvartal 2011 et resultat før skatt på 0,6 mrd kroner, en bedring på ca 0,4 mrd kroner i forhold til samme kvartal i 2010. Bedringen skyldes at premieinntektene har økt mens erstatnings- og driftskostnader har vært relativt stabile. Utviklingen er en følge av at de høye erstatningskostnadene i forbindelse med den uvanlig kalde vinteren i fjor er betydelig redusert. Dette førte til at skadeprocenten i kvartalet ble ca 80, noe som er over 10 prosentpoeng lavere enn 1. kvartal i 2010. Inntekter fra finansielle investeringer falt 20 prosent til 0,7 mrd kr. 10 skadeforsikringsselskaper hadde negativt resultat i kvartalet mot 11 for ett år siden, men det samlede underskuddet er redusert fra over 200 mill kroner til 50 mill kroner.

2 Makroøkonomisk bakgrunn

Internasjonal økonomi

Veksten i internasjonal økonomi fikk fotfeste gjennom andre halvdel av 2010 og har fortsatt inn i første kvartal 2011. Todelingen i verdensøkonomien er imidlertid fortsatt tydelig, med sterk økonomisk vekst i fremvoksende økonomier, mens moderat aktivitetsøkning preger de store industrilandene. Generelt synes arbeidsmarkedene å ha stabilisert seg, men arbeidsledigheten i flere land er fortsatt svært høy i historisk perspektiv. Inflasjonspresset har økt betydelig i første kvartal, spesielt i fremvoksende økonomier. Kraftig prisvekst på en rekke råvarer bidro til dette. Oljeprisen steg betydelig i første kvartal blant annet som følge av økt etterspørsel, samt revolusjonene og uroen i Nord-Afrika og Midt-Østen. Tregheter på tilbudssiden har i tillegg forsterket prisstigningen. Oljeprisen falt imidlertid tilbake i begynnelsen av mai. Matvareprisene steg også markant gjennom første kvartal 2011, hovedsakelig som følge av tilbudssidesjokk.

Til tross for fortsatt ekspansiv penge- og finanspolitikk var veksten i amerikansk økonomi moderat i første kvartal 2011, ikke sterk nok til å bringe arbeidsledigheten raskt ned. I Euroområdet preget fornyet uro rundt de perifere, gjeldstyngede medlemslandenes statsfinanser første kvartal. Portugal ble i april det hittil siste landet som ba om lån fra det europeiske krisefondet (EFSF) og IMF. Inflasjonen i euroområdet har også tiltatt, og den europeiske sentralbanken hevet styringsrenten i april. Utviklingen i tysk økonomi synes fortsatt å være den drivende faktoren for landene i eurosamarbeidet. Kina er sammen med andre fremvoksende asiatiske økonomier fortsatt hoveddrivkraften bak veksten i internasjonal økonomi. Inflasjonspresset i Kina har vært tiltagende siste året, hovedsakelig som følge av høy innenlandsk etterspørsel og økte råvarepriser. Sentralbanken har derfor økt signalrenten og reservekravsraten flere ganger i første kvartal 2011.

Tabell 2.1: Makroøkonomiske nøkkeltall internasjonal økonomi

Prosentvis endring fra forrige periode der annet ikke fremgår

	2009	2010	Kvartalsvis utvikling				Prognose 2011
			10:2	10:3	10:4	11:1	
Euroområdet							
BNP ¹⁾	-4,1	1,7	1,0	0,4			1,7
Inflasjon ²⁾	0,3	2,4	1,7	1,8	2,2	2,7	2,4
Arbeidsledighet ³⁾	9,4	10,0	10	10,1	10,0	10,0	9,8
USA							
BNP ¹⁾	-2,4	2,9	0,4	0,5	0,8	0,4	2,9
Inflasjon ²⁾	-0,4	1,5	1,1	1,1	1,5		2,7
Arbeidsledighet ³⁾	9,3	9,4	9,5	9,6	9,4	8,8	2,7
Japan							
BNP ¹⁾	-5,2	3,9	0,1	0,9	-0,3		0,3
Inflasjon ²⁾	-1,4	-0,7	-0,7	-0,6	0	0	0,2
Arbeidsledighet ³⁾	5,1	4,9	5,2	5,1	4,9	4,6	4,9
Kina							
BNP ¹⁾	8,7	10,2	2,5	2,4	2,5	9,7	9,6 ⁵⁾
Inflasjon ²⁾	-0,7	4,6	2,9	3,6	5,1	5,4	-
Arbeidsledighet ³⁾	4,3	4,1	4,2	4,1	4,1	4,1	-

1) Sesongjustert. 2) Annualisert ved utgang av periode. 3) Nivå. 5) IMF

Kilder: Eurostat, Consensus Forecasts, april 2011, National Bureau of statistics China; IMF WEO april 2011

Det er flere usikkerhetsfaktorer knyttet til den videre utviklingen i verdensøkonomien og til finansiell stabilitet. I sine siste rapporter fra april peker IMF blant annet på gjeldssituasjonen og arbeidsmarkedene i de perifere eurolandene og enkelte industriland, overoppheting i fremvoksende økonomier, utviklingen i råvarepriser og inflasjon og ustabile boligmarkeder. Det er fortsatt usikkerhet rundt de økonomiske konsekvensene av katastrofen i Japan. Verdensbanken (IBRD) la i mars 2011 frem sin vurdering av effektene av katastrofen. IBRD anslår at økonomisk vekst i Japan vil påvirkes negativt til og med første halvår 2011.

Norsk økonomi

Norsk økonomi er i en moderat oppgangskonjunktur, som startet i siste halvår 2010. Det er ventet en bredt basert oppgang fremover, og økonomien antas å komme inn i en høykonjunktur i 2013. I første kvartal 2011 har imidlertid detaljhandelen utviklet seg svakere enn ventet, noe som må ses i lys av at svært høye strømpriser har dempet husholdningenes kjøpekraft. Arbeidsmarkedet viser stadig bedring og den gjennomsnittlige ledigheten i første kvartal 2011 avtok til 3,1 prosent. Vårens lønnstillegg ble

noe høyere enn tidligere lagt til grunn, særlig for offentlig sektor, og samlet vil årsveksten trolig bli rundt 4 ¼ prosent i 2011. Boligprisene økte betydelig i første kvartal, men fra mars til april var det en prisnedgang på 1 prosent justert for sesongvariasjoner. Tallene er imidlertid noe usikre som følge av at påsken i sin helhet var i april. Husholdningenes kredittvekst har ligget rundt 6,5 prosent de siste par årene, men økte ved utgangen av mars til 6,9 prosent, trolig som følge av oppgangen i boligprisene i første kvartal. I markedet for næringseiendom observeres stigende salgsvolum og svak leieprisvekst. Etter at låneopptakene til foretakene falt i kjølvannet av finanskrisen, har det vært økning siden juni 2010. Foretakenes kredittvekst var på 12-månedersbasis 3,7 prosent ved utgangen av mars, opp fra 2,9 prosent måneden før. Samlet økte innenlandsk kreditt med 6,3 prosent i mars. Etter moderat utvikling i første kvartal økte emisjonsaktiviteten i markedet for selskapsobligasjoner kraftig i april, særlig for de mest risikable selskapene (såkalt high yield).

Tabell 2.2: Makroøkonomiske nøkkeltall norsk økonomi
Prosentvis endring fra forrige periode der annet ikke fremgår

	2010	Kvartalsvis utvikling		Prognose ¹⁾ 2011
		10:4	11:1	
BNP ²⁾	0,4	2,4	..	2,5
- Fastlands-Norge	2,2	0,3	0,7 ¹⁾	3,3
Inflasjon ³⁾	2,5	2,2	1,4	1,5
Arbeidsledighetsrate, AKU ⁴⁾	3,6	3,6	3,5	3,5
Andre nøkkeltall				
Boligpriser ⁵⁾	..	6,6	8,4	..
K2 publikum ⁵⁾	..	6,1	6,3	..
K2 Husholdninger ⁵⁾	..	6,5	6,9	..
K2 Ikke-finansielle foretak ⁵⁾	..	3,6	3,7	..
Styringsrente	..	2,0	2,0	..
Råoljepris i NOK ^{4), 7)}	..	552	610	..
USD/NOK ⁴⁾	..	5,93	5,72	..
EUR/NOK ⁴⁾	..	8,05	7,82	..

1) Anslag gitt i Norges Banks Pengepolitiske rapport 1/11, 16. mars 2011

2) Sesongjustert

3) Prosentvis vekst fra samme periode året før

4) Nivå

5) Tolv månedersvekst ved utgangen av perioden

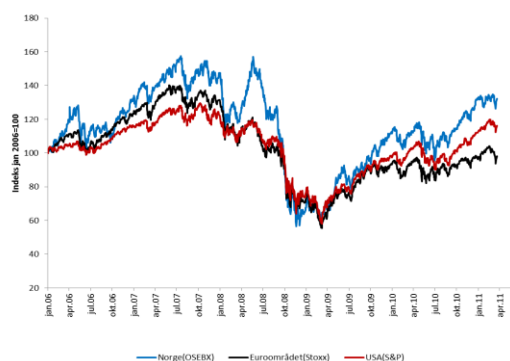
6) Gjennomsnittlig spotpris Brent Blend

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Aksje, rente- og valutamarkedene

Fornytt usikkerhet knyttet til problemene med statsgjelden til flere euroland, samt uro og revolusjoner i Nord-Afrika og Midt-Østen og katastrofen i Japan preget verdipapirmarkedene første kvartal 2011. Verdien av aksjer i USA (S&P500) økte med om lag 5,9 prosent i første kvartal, mens hovedindeksen på Oslo Børs økte med 1,3 prosent i samme periode. I euroområdet (STOXX,TMI) økte verdiene med om lag 3,8 prosent i tilsvarende periode. CDS-priser på statsobligasjoner for enkelte euroland steg betydelig fra midten av første kvartal 2011, som følge av økt usikkerhet relatert til offentlig gjeld. I valutamarkedet styrket norske kroner seg noe mot dollar i første kvartal, mens verdien av euro mot kroner lå relativt stabilt i samme periode og var tilnærmet den samme ved inngangen og utgangen av kvartalet.

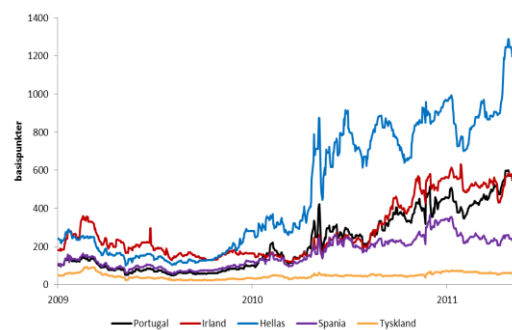
Figur 2.1: Aksjeindekser USA, euroområdet og Norge. Indeks (01.01.06=100)

Kilde: Reuters EcoWin

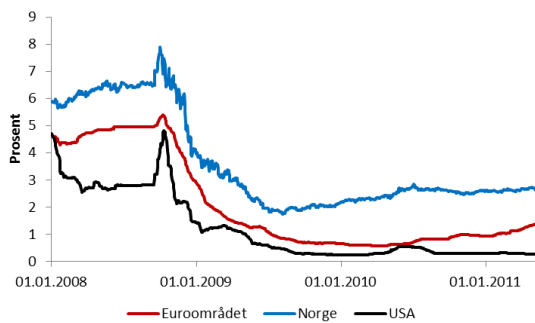
3-måneders interbankrente i USA lå relativt stabilt i første kvartal 2011 og uendret fra inngang til utgang av perioden. Tilsvarende rente i euroområdet økte i samme periode med 24 basispunkter til 1,18 prosent, renten i Norge steg 7 basispunkter til 2,67 prosent. Lange renter økte også i samme periode. I første kvartal gikk renten på 10-årige amerikanske statsobligasjoner opp 18 basispunkter, til

Figur 2.2: CDS-priser på statsobligasjoner

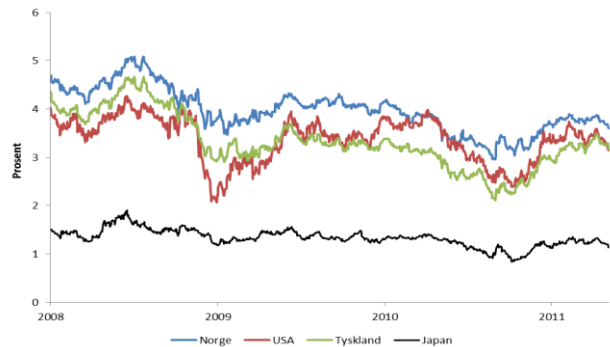
3,46 prosent. I samme periode økte tilsvarende renter i euroområdet og Norge med henholdsvis 40 og 14 punkter, til 3,35 og 3,82 prosent.

Figur 2.3: 3mnd interbankrente

Kilde: Reuters Ecowin

Figur 2.4: rente 10-årige statsobligasjoner

3 Banker

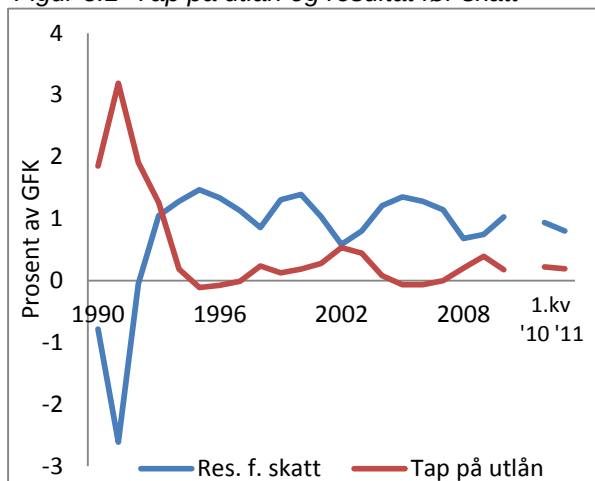
- Svak økning i netto renteinntekter
- Svak nedgang i utlånstap, først og fremst i mellomstore og mindre banker
- Fortsatt moderat utlånsvekst, mens veksten i innskudd er klart høyere

Kapittelet tar for seg utviklingen i samtlige norske banker. For banker som er finanskonsern benyttes regnskapstall for bankkonsern, for øvrige banker benyttes morbanktall. Når resultatposter sees i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital (GFK), eller utlån, er prosentsatsene annualisert.

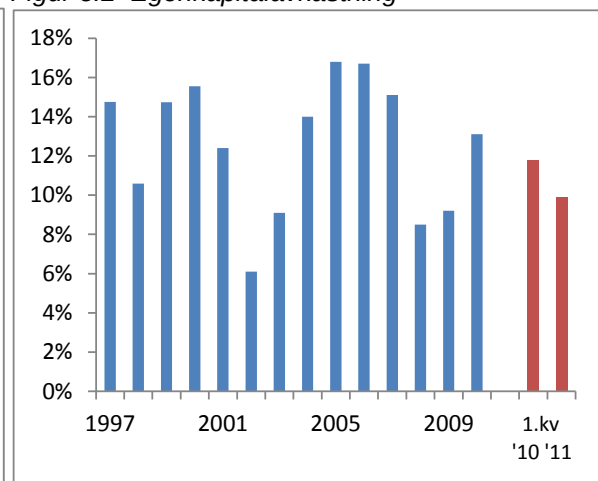
Resultatutvikling

Bankene oppnådde et noe lavere resultat i første kvartal sammenlignet med året før. Hovedårsaken til nedgangen var at mange banker (herunder de aller fleste av de større bankene) i første kvartal i fjor hadde særskilt lave driftskostnader som følge av tilbakeføringer av pensjonsavsetninger i forbindelse med ny AFP-ordning. I positiv retning trakk en svak økning i netto renteinntekter og noe lavere tap på utlån.

Figur 3.1 Tap på utlån og resultat før skatt¹

Figur 3.2 Egenkapitalavkastning

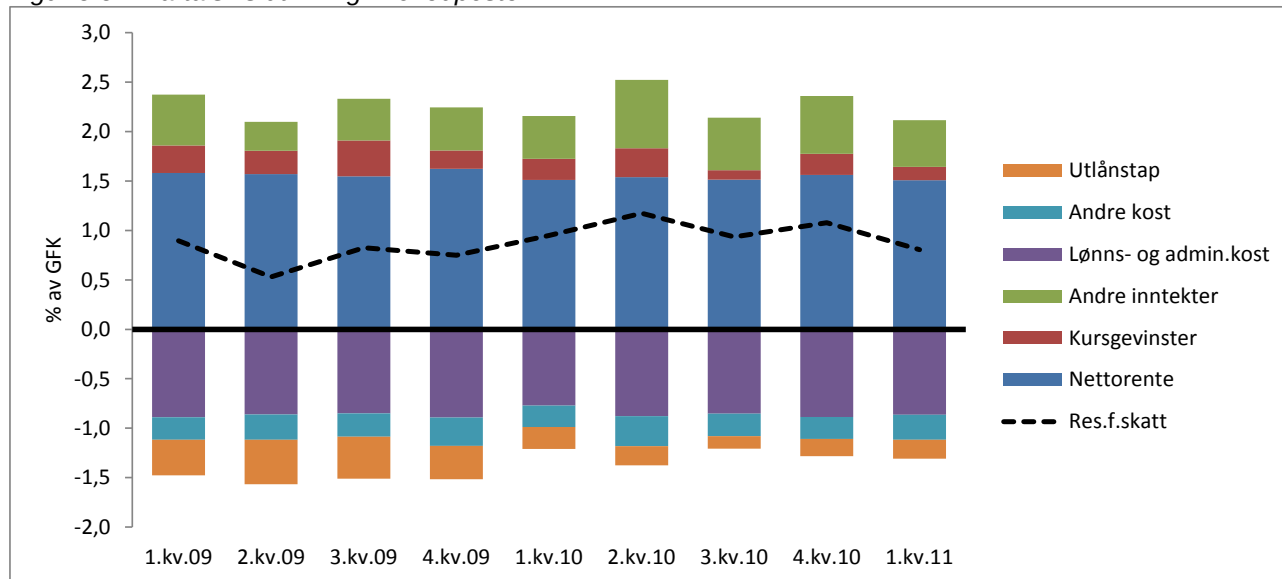
Tabell 3.1 Resultat for samtlige norske banker

	1.kv.11		1.kv.10	
	Mill. kr.	i % GFK	Mill. kr.	i % GFK
Netto renteinntekter	13 671	1,51	12 989	1,50
Andre inntekter	5 495	0,61	5 579	0,65
herav kursgev. oml.midler/fin.ei. vurdert til virk. verdi	1 228	0,14	1 811	0,21
Andre kostnader	10 132	1,12	8 534	0,99
herav lønn og personalkostnader	5 179	0,57	3 954	0,46
Resultat før tap på utlån	9 035	1,00	10 033	1,16
Bokførte tap på utlån	1 741	0,19	1 918	0,22
Gev/tap ikke-fin.ei mv/langsiktige verdip.	-2	0,00	19	0,00
Resultat før skatt	7 292	0,80	8 134	0,94
Skattekostnad	1 867	0,21	2 373	0,27
Resultat etter skatt	5 425	0,60	5 762	0,67
Egenkapitalavkastning	9,9		11,8	

¹ Tidsserier i kapittelet om banker viser utviklingen for morbanker, ikke bankkonsern, for perioden tom. 2008. Sammenlignbare tall for bankkonsern for første kvartal 2011 og første kvartal 2010 er markert i figurene

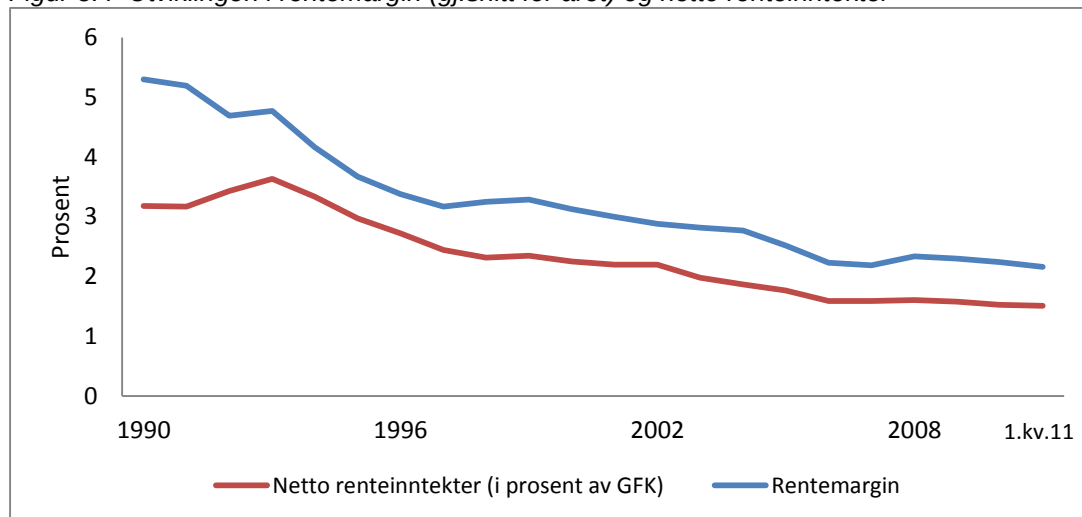
Bankenes samlede resultat før skatt var på 7,3 mrd. kroner, en nedgang på 10 prosent fra året før. I forhold til GFK var nedgangen 0,14 prosentpoeng, til 0,80 prosent. Egenkapitalavkastningen var 9,9 prosent, en reduksjon på nær 2 prosentpoeng.

Figur 3.3 Kvartalsvis utvikling i hovedposter

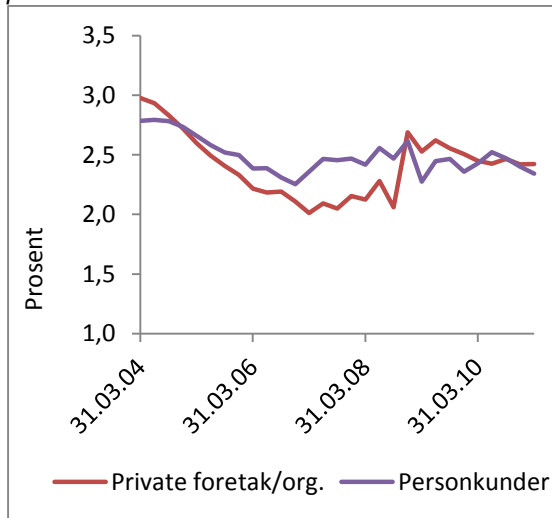
Bankenes netto renteinntekter er fremdeles lave historisk sett, selv om det var en svak økning i forhold til ett år tilbake. Om lag halvparten av økningen i nettorente (i kroner) forklares av at bankene i 2011 er fritatt for innbetaling til Bankenes Sikringsfond, som regnskapsmessig plasseres på denne posten. Nettorenten i første kvartal (relativt til GFK) var likevel lavere enn i de to foregående kvartalene. Bankene opplever økning av finansieringskostnadene ettersom innlån med lengre løpetid forfaller, og må refinansieres til høyere renter. Samtidig er det en sterk konkurranse om innskudd fra kunder, noe som bidrar til å legge press på innskuddsmarginene.

Figur 3.4 Utviklingen i rentemargin (gj.snitt for året) og netto renteinntekter

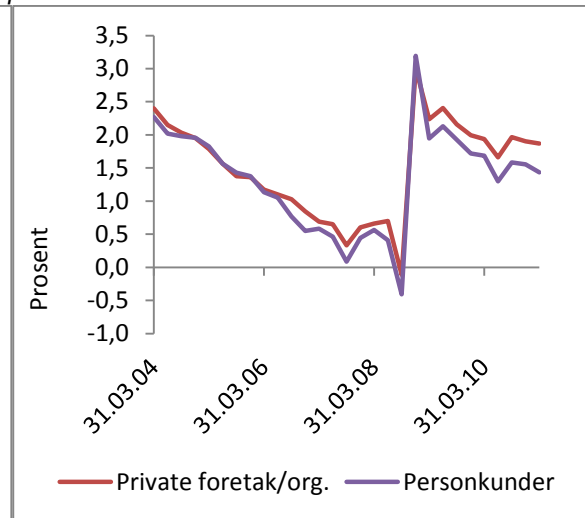

Bankenes utlånsmargin sank svakt det siste kvartalet. Dette gjaldt særlig for utlån til personkunder hvor konkurransen mellom bankene på boliglån er svært sterk. Den markerte økningen i utlånsmargin på bedriftskunder som kom etter finanskrisen har i de påfølgende kvartaler blitt noe reversert, men utlånsmarginen lå fremdeles på et betydelig høyere nivå enn i årene før krisen. På tross av en svak økning i innskuddsmarginen det siste kvartalet var marginen betydelig lavere enn i årene rett før finanskrisen.

Figur 3.5 Total rentemargin for foretaks- og personkunder

Figur 3.6 Utlånsmargin for foretaks- og personkunder

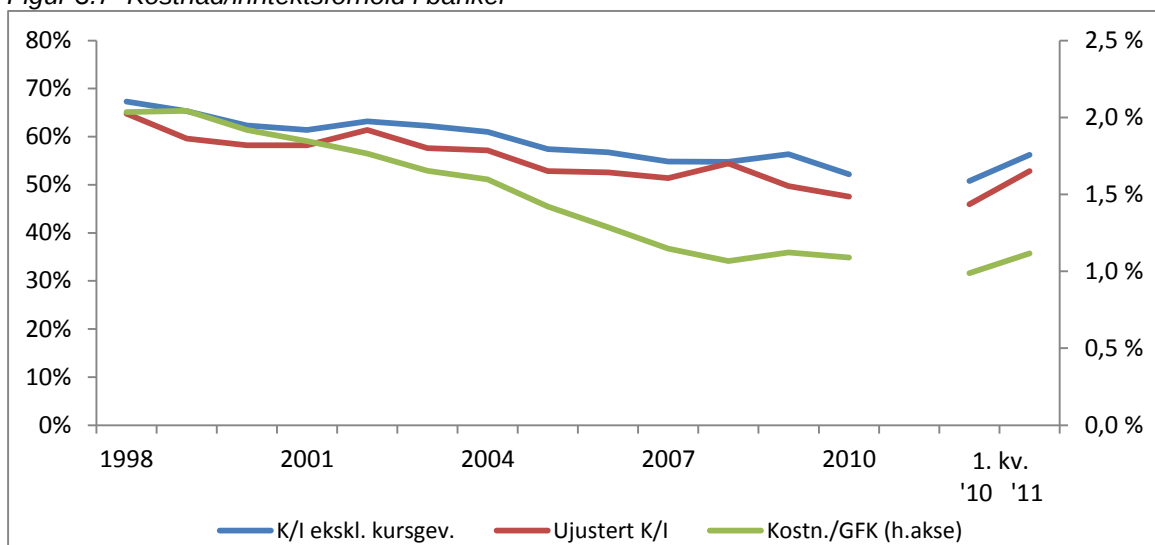
Andre inntekter var 2 prosent lavere enn ett år tidligere. Hovedårsaken var reduserte kursgevinster på finansielle instrumenter, som sank med nær en tredjedel i forhold til første kvartal i fjor.

Netto provisjonsinntekter viste fortsatt en god vekst, med 11 prosent siste år. Noe av denne veksten skyldes overføringene (og formidlingen) av utlån fra banker i Sparebank1 Gruppen og Terra Gruppen til deres OMF-foretak. Bankene mottar provisjonsinntekter på overførte/formidlede utlån, i stedet for renteinntekter som da lånene stod på bankenes egne balanser.

Driftskostnadene var 19 prosent høyere enn året før. Korrigeres det for de lave pensjonskostnadene i 2011, som følge av endret AFP, var økningen i driftskostnader om lag 6 prosent. Administrasjonskostnadene steg med 9 prosent fra året før. Bankenes kostnad/inntektsforhold (ekskl. kursgevinster) var 56,5 prosent, noe som var marginalt lavere enn ett år tidligere dersom man tar hensyn til AFP-effekten.

Norske banker har over lang tid redusert kostnadsnivået, både i forhold til inntekter og i forhold til forvaltningskapitalen, jf. figuren under. Økningen i siste periode må ses på bakgrunn av AFP-effekten både i sammenligning med ett år tilbake og med 2010 som helhet.

Figur 3.7 Kostnad/inntektsforhold i banker

Bankenes tap på utlån var 9 prosent lavere enn året før, og tilsvarte 0,26 prosent av utlån.

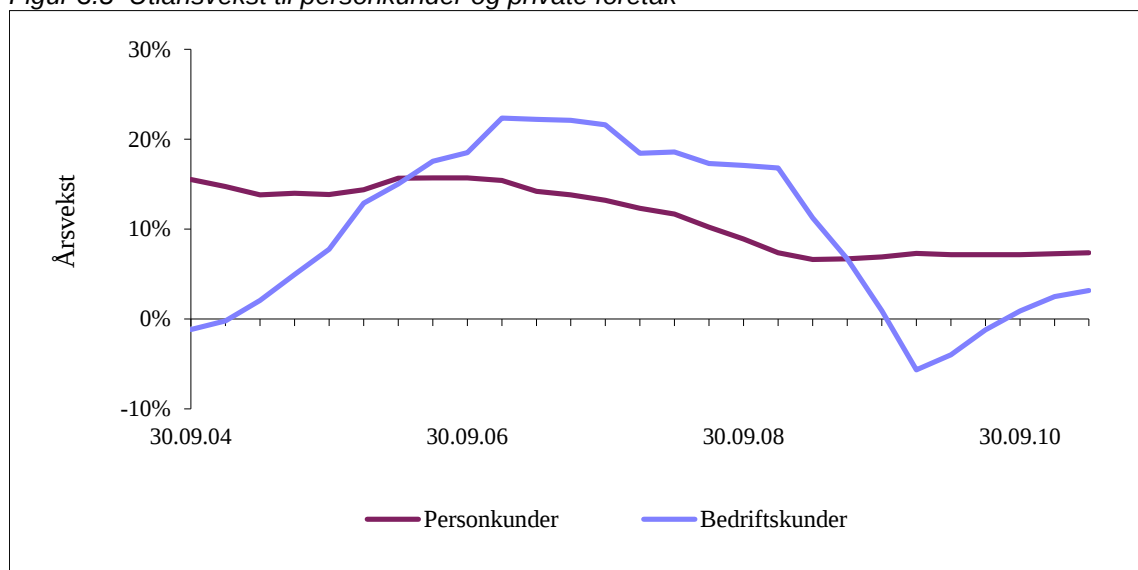
Balanseutvikling

Bankene hadde hatt en vekst i utlån på 4,5 prosent siste år. Inkluderes de fire deleide OMF-foretakene i bankenes kundeutlån var veksten ett prosentpoeng høyere. Utlånsveksten (og innskuddsveksten) siste år er påvirket av valutaeffekter, da særlig dollarkursen har svekket seg betydelig mot norske kroner. Dette bidrar til å holde utlånsveksten i kroner nede. Det siste året har betydelige utlån som tidligere var vurdert til virkelig verdi, blitt omklassifisert til amortisert kost, derav den store reduksjonen i tabellen under.

Tabell 3.2 Balanseposter for samtlige norske banker

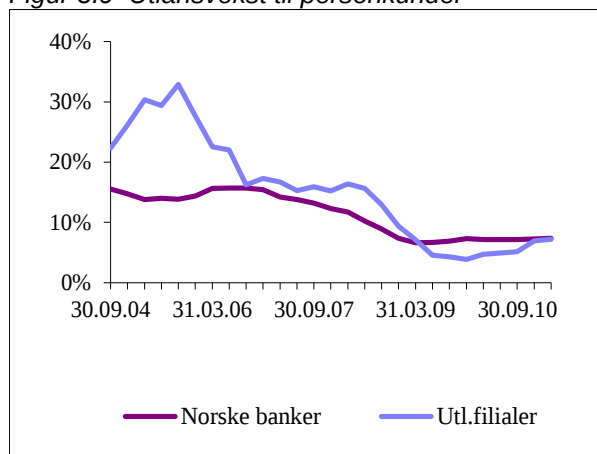
	31.03.11	31.03.10	
	Mill.kr.	Mill.kr.	vekst i %
Forvaltningskapital	3 639 753	3 338 215	9,0
Brutto utlån til kunder	2 684 708	2 568 379	4,5
..herav brutto utlån vurdert til amortisert kost	2 518 951	2 345 045	7,4
Tapsnedskrivninger på utlån vurdert til amortisert kost	23 561	23 031	2,3
herav individ. tapsnedskr.	16 813	14 819	13,5
herav gruppenedskrivning	6 748	8 212	-17,8
..herav brutto utlån vurdert til virkelig verdi	165 757	223 334	-25,8
Innskudd fra kunder	1 558 788	1 397 531	11,5
Gjeld ved utst. av verdipapirer	900 912	776 405	16,0
Brutto misligholdte lån	46 226	49 820	-7,2
Tapsnedskr. i % av brutto utlån vurdert til amortisert kost	0,9	1,0	
Gruppenedskr. i % av br. utlån vurdert til amortisert kost	0,3	0,4	
Brutto misligh. lån i % av totale brutto utlån	1,7	1,9	
Innskuddsdekning	58,1 %	54,4 %	

Bankenes utlånsvekst til innenlandske private foretak fortsatte å øke svakt, men var kun 3,2 prosent ved utgangen av kvartalet. I første kvartal isolert var det en vekst på 1,6 prosent. Utlånsveksten til personkunder var 7,4 prosent siste år. Vekstraten til personkunder har vært tilnærmet uendret i halvannet år.

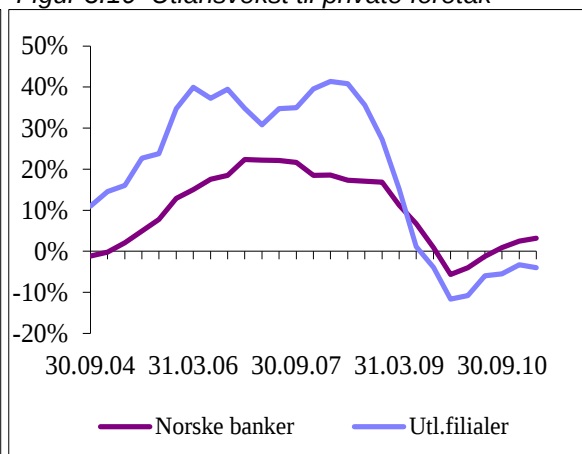
Figur 3.8 Utlånsvekst til personkunder og private foretak²

De utenlandske bankenes filialer i Norge har økt sin utlånsvekst til personkunder forsiktig de siste kvartalene, men veksten lå fremdeles marginalt lavere enn for de norske bankene. For lån til bedriftsmarkedet hadde filialene fremdeles en reduksjon i utlånsvolum det siste kvartalet. I de siste 12 månedene reduserte filialene utlån til bedrifter med 4 prosent.

Figur 3.9 Utlånsvekst til personkunder

Figur 3.10 Utlånsvekst til private foretak

Innskudd fra kunder viste en sterk økning siste år, med 11,5 prosent. Siden årsskiftet hadde det vært en økning på 2 prosent. Bankenes innskuddsdekning av kundeutlån økte fra 54,4 til 58,1 prosent det siste året. Inkluderes lånene som ligger i deleide OMF-foretak var innskuddsdekningen 55,2 prosent etter en økning på 3 prosentpoeng fra året før.

Ved utgangen av første kvartal rapporterte bankene et misligholdsnivå på 1,7 prosent av utlån, en nedgang på 0,2 prosentpoeng siden samme tidspunkt i fjor. I første kvartal isolert var misligholdsvolumet tilnærmet uendret.

² Personkunder: Lønnstakere, pensjonister, trygdede mv (sektor 810)

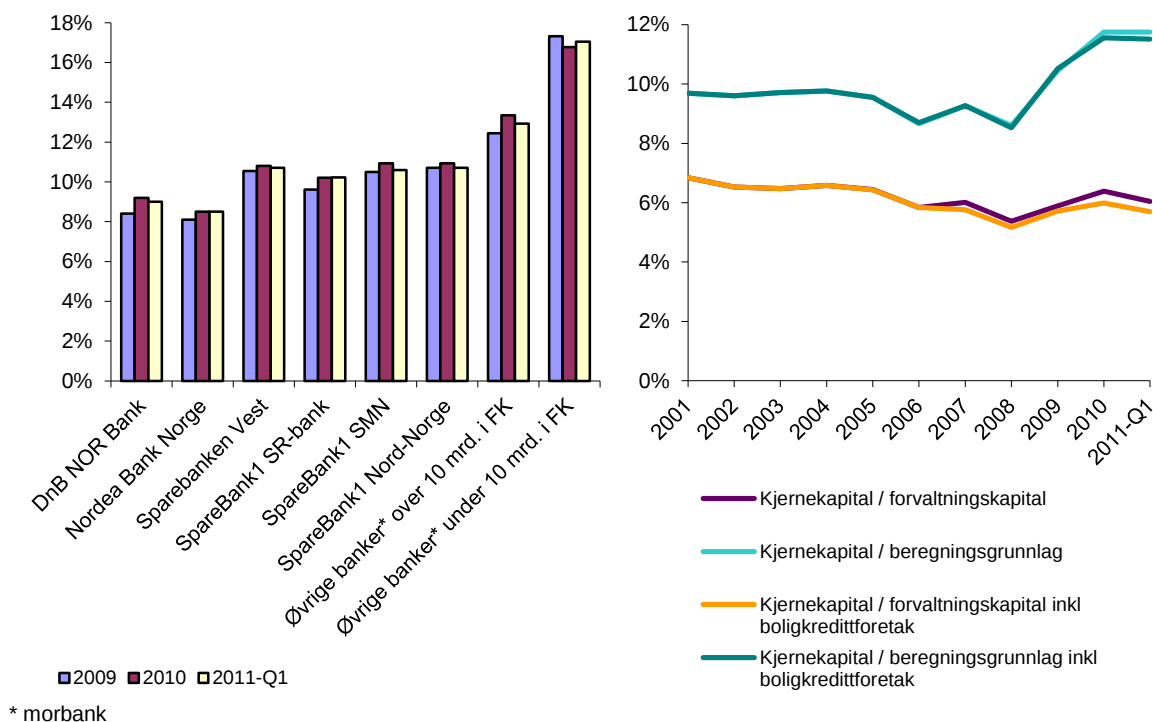
Private foretak: Norske private og personlige foretak/organisasjoner, pers. næringsdrivende (sektor 710-790)

Soliditet

Norske bankers samlede kjernekapitaldekning (morbank) var 11,7 prosent ved utgangen av første kvartal 2011. Total kapitaldekning (morbank) var 13,9 prosent, mot 13,8 ved utgangen av 2010. Alle banker tilfredsstiller kapitaldekningskravet på 8 prosent.

Banker som helt eller delvis er konsolidert inn i de største konsernene inngår også i tallene for øvrige banker. DnB NOR Bank fikk godkjent bruk av interne risikomodeller (avansert IRB) for hoveddelen av storkundeporteføljene fra og med 4. kvartal 2010, noe som ga et lavere kapitalkrav. Kun et fåtall av bankene medregner positivt delårsresultat, noe som gir et naturlig fall i kjernekapitaldekningen gjennom året.

Figur 4.11 og 4.12 Kjernekapitaldekning og kjernekapital som andel av forvaltningskapital

Kjernekapitalen som andel av forvaltningskapitalen har holdt seg stabil de siste 10 årene. Økningen i kjernekapital som andel av forvaltningskapital og kjernekapitaldekningen de siste årene kommer av at finansinstitusjonene i stor grad har holdt tilbake overskudd og at flere av de større bankene har gjennomført emisjoner.

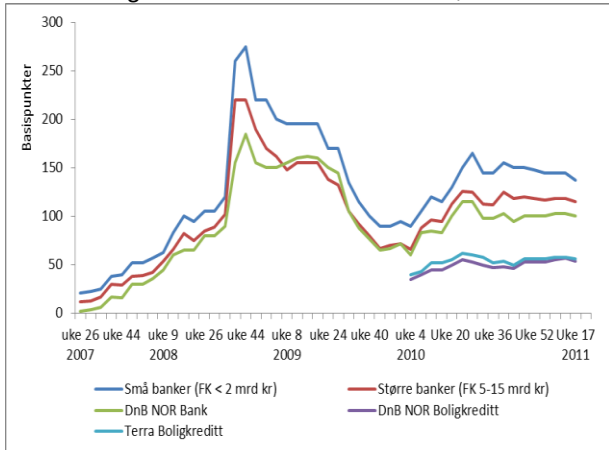
Likviditet

2011 startet med lav emisjonsaktivitet for norske banker. Den siste tiden har det derimot blitt gjort store emisjonsvolumer i det norske obligasjonsmarkedet og det viser seg at bankene har god tilgang til finansiering. Det er særlig gjort flere store emisjoner i det norske OMF-markedet den siste tiden, og en rekke utenlandske finansinstitusjoner har også emittert relativt store beløp i det norske obligasjonsmarkedet. Hittil i år har bankene utstedt obligasjoner for om lag 30 mrd. kroner i det norske markedet. Volumet er på samme nivå som ett år tilbake. Bankene har utstedt et mindre volum av obligasjoner i valuta hittil i år, men i forhold til i fjor har volumet på obligasjoner i valuta økt.

Ved utgangen av mars 2011 var det totalt utstedt OMF for om lag 600 mrd. kroner. I OMF-bytteordningen ble det totalt utstedt OMF for 230 mrd. kroner og kun en liten andel av disse har forfalt. De store forfallene kommer i hovedsak fra høsten 2011 og er svært ujevnt fordelt. Bankene får derimot mulighet til å førtidig innfri avtaler i bytteordningen, mot et gebyr som tilsvarer den marginen staten skulle hatt til det opprinnelige tidspunktet avtaler utløper. Det er fortsatt knyttet usikkerhet til hvordan OMF-markedet vil fungere når det kommer større volumer fra bytteordningen til forfall og store beholdninger av OMF vil bli tilbudt i markedet.

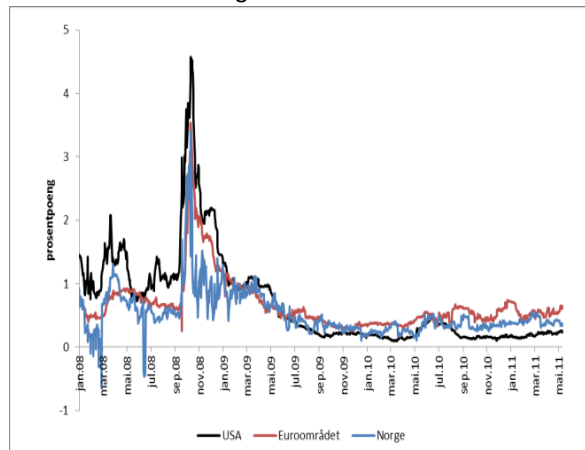
Hittil i 2011 har spreadene på obligasjonslån med lengre løpetider og OMF gått noe ned, det samme gjelder markedet for kort likviditet. Spreadene viser tydelig at det er fordelaktig for bankene å benytte boligkredittforetakene til lang finansiering.

Figur 3.13 DnB NOR Markets indikative priser-bankobl. og OMF målt mot 3m-NIBOR, 5 år

Kilde: DnB NOR Markets

Figur 3.14 Rentespread 3 mnd interbankrente og statssertifikater

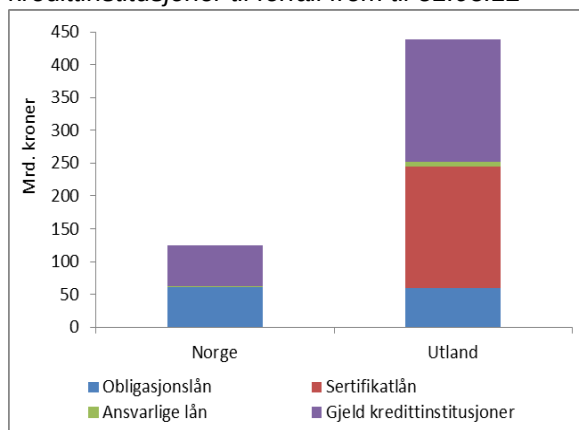

Kilde: Reuter EcoWin

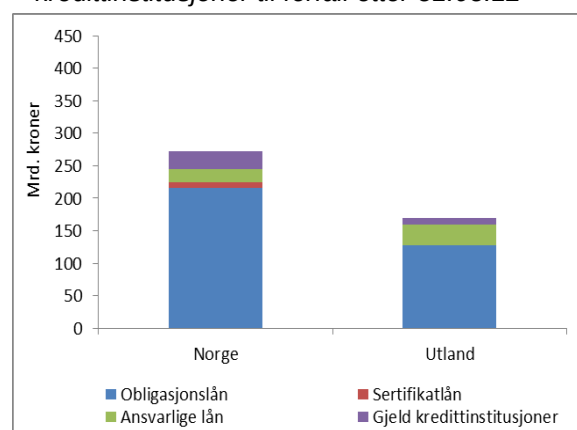
Bankenes finansiering består i hovedsak av innskudd fra kunder og innlån i penge- og verdipapirmarkedene. Det er størst andel markedsfinansiering i de store bankene og det er hovedsakelig de største bankene som finansierer seg i utlandet. De mindre norske bankene har lite eller ingen utenlandsfinansiering. De store norske bankene er derimot en viktig kredittkilde for andre norske banker.

Bankenes gjeld i verdipapirer og til kredittinstitusjoner utgjorde 1 301 mrd. kroner ved utgangen av 1. kvartal 2011, av dette var 803 mrd. kroner gjeld til utlandet. Av totalen forfaller 564 mrd. kroner i løpet av ett år og 441 mrd. kroner har lenger løpetid enn ett år. Altså har bankene gjeld av denne type uten løpetid på nærmere 300 mrd. kroner, hoveddelen av dette er gjeld til kredittinstitusjoner. Bankene har om lag 60 mrd. kroner mer til forfall ett år frem i tid ved utgangen av mars enn ved utgangen av 2010. Hoveddelen av dette er utenlandsfinansiering for de største bankene. Bankenes gjeld i form av verdipapirer og lån fra kredittinstitusjoner med lenger løpetid enn ett år er på samme nivå som ved utgangen av 2010.

Figur 3.15 Verdipapirer og lån fra kredittinstitusjoner til forfall frem til 31.03.12

Figur 3.16 Verdipapirer og lån fra kredittinstitusjoner til forfall etter 31.03.12

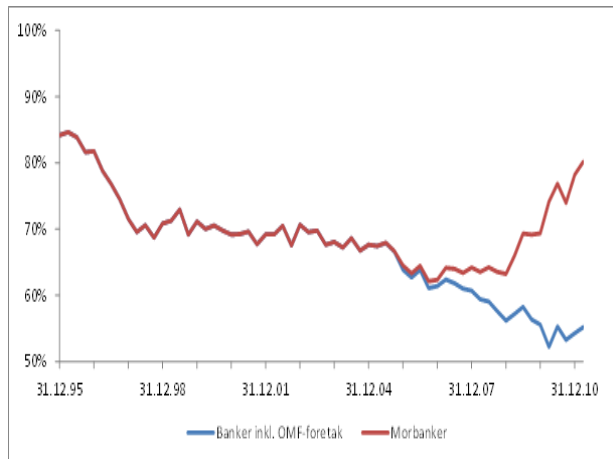

Fra utgangen av 2010 økte kundeinnskuddene med om lag 2 prosent for bankene samlet sett. Det siste året har innskudd fra person- og bedriftskunder i Norge vokst med hhv. 6 og 5 prosent, mens innskudd fra utenlandske kunder økte med nærmere 60 prosent. De største kundeinnskuddene (over 2. mill. kroner) har også hatt en vekst det siste kvartalet, på om lag 4 prosent. For bankene samlet sett

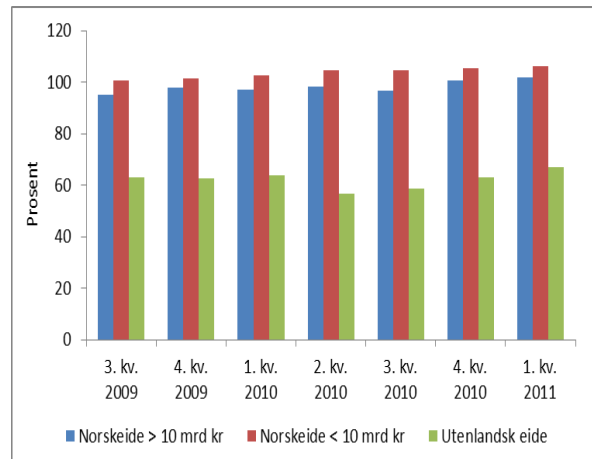
utgjør innskudd garantert av sikringsfondet 53 prosent av totale kundeinnskudd og 42 prosent av brutto utlån til kunder.

Innskuddsdekningen³ utgjorde for bankene samlet sett 80 prosent ved utgangen av 1. kvartal 2011, det gir en økning på 10 prosentpoeng siden utgangen av 2008. Innskudd fra kunder som andel av brutto utlån til kunder i banker inkl. OMF-foretakene utgjorde derimot 55 prosent. Overføringer av utlån fra bankene til boligkredittforetakene gir utslag i en høy innskuddsdekning for bankene alene.

Figur 3.17 Innskuddsdekning
(kundeinnskudd ift. br. utlån til kunder)

Figur 3.18 Langsiktig finansiering
(likviditetsindikator 1)

Finanstilsynet beregner kvartalsvis likviditetsindikator⁴ 1 og 2 på konsolidert nivå som viser hvor langsiktig bankene er finansiert, med løpetid på henholdsvis 1 år og 1 måned. I de konsoliderte likviditetsindikatorene er det bl.a. tatt høyde for bankenes eierandeler i OMF-foretak og i andre banker. Ved utgangen av 1. kvartal 2011 var likviditetsindikator 1 for bankene samlet sett 96 prosent og likviditetsindikator 2 var på 109 prosent på konsolidert nivå. Likviditetsindikator 1 på har for hoveddelen av bankene økt det siste kvartalet.

³ Innskudd fra kunder i prosent av brutto utlån til kunder.

⁴ Def. i Finanstilsynets Likviditetsmodul som finansiering med løpetid over ett år og en måned (herunder kundeinnskudd, obligasjonslån, gjeld til kredittinstitusjoner, ansvarlig lånekapital og EK) i prosent av illikvide eiendeler.

4 Finansieringsforetak

4.1 Kredittforetak

- Resultat på omtrent samme nivå som for ett år siden
- Veksten fortsatt påvirket av overføring av utlån til boligkredittforetak

Foreløpige resultat- og balansetall omfatter 28 kredittforetak. Eksportfinans inngår ikke i totaloversikten, men gis en egen omtale.

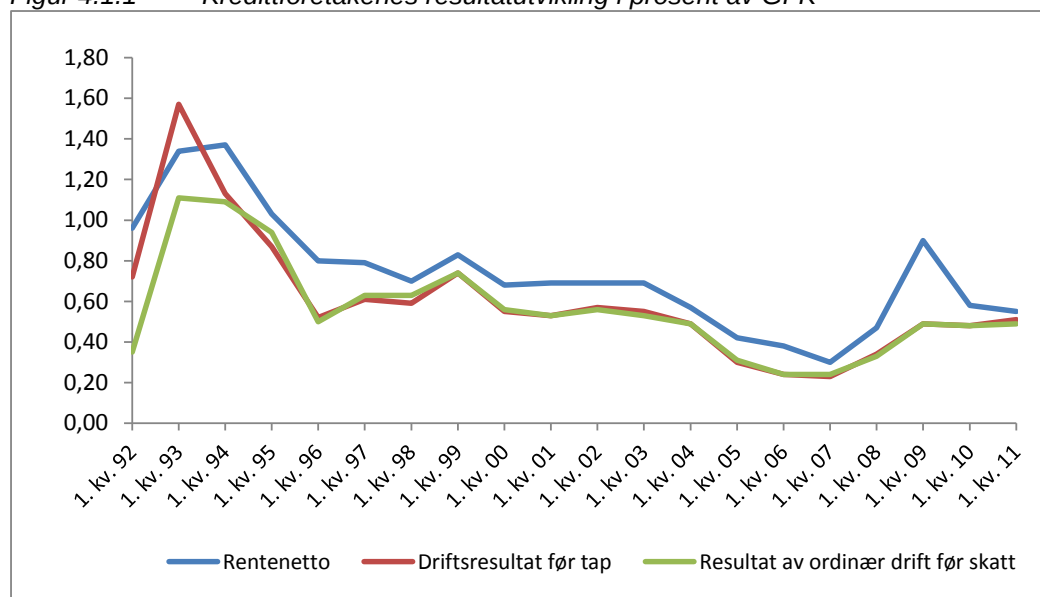
Resultat

Kredittforetakenes resultat (uten Eksportfinans) i prosent av GFK, var omtrent det samme som i første kvartal i fjor. Nivået på netto renteinntekter har falt noe, mens driftskostnadene er redusert. Egenkapitalavkastningen økte med 1,0 prosentpoeng til 9,9 prosent. Kjernekapitaldekningen var den samme som for ett år siden.

Tabell 4.1.1 Resultatposter (uten Eksportfinans)

	1. kvartal 2011		1. kvartal 2010	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	1 532	0,55	1 304	0,58
Andre inntekter	389	0,14	338	0,15
herav kursgevinster	389	0,14	322	0,14
Andre kostnader	507	0,18	562	0,25
herav lønn og adm.kost.	91	0,03	78	0,04
Driftsresultat før tap	1 414	0,51	1 080	0,48
Bokførte tap	42	0,02	-9	0,00
Resultat ordinær drift	1 372	0,49	1 089	0,48
EK-avkastning		9,9 %		8,9 %
Kapitaldekning		12,1 %		12,3 %
Kjernekapitaldekning		10,7 %		10,7 %

Figur 4.1.1 Kredittforetakenes resultatutvikling i prosent av GFK

Balanse

Veksten i kredittforetakenes utlån skyldtes overføring av utlånsporteføljer fra banker til boligkredittforetak. Det har vært en økning i misligholdte engasjementer som i stor grad er påvirket av volumveksten. Målt i forhold til totale utlån ligger fortsatt misligholdet på et lavt nivå.

Tabell 4.1.2 Balanseposter (uten Eksportfinans)

	31.03.2011	31.03.2010	% vekst
Forvaltningskapital	1 146 553	974 708	17,6
Brutto utlån til kunder	977 047	818 400	19,4
herav utlån vurdert til amortisert kost	826 976	671 293	23,2
herav utlån vurdert til virkelig verdi	150 072	147 107	2,0
Gjeld til kredittinstitusjoner	151 215	166 555	-9,2
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	910 659	756 560	20,4
Brutto misligholdte lån, 30 dager	3 399	2 135	59,2
i prosent av brutto utlån	0,35	0,26	
Tapsnedskrivninger	363	234	55,1
i prosent av brutto utlån vurdert til amortisert	0,04	0,04	

4.2 Finansieringsselskaper

- Noe svakere resultat som følge av økte fundingkostnader
- Utlånstapene ytterligere redusert
- Fortsatt lav utlånsvekst

Finansieringsselskapenes hovedområder er leasing og bilfinansiering samt kortbaserte utlån og forbruksfinansiering. Det bredt sammensatte markedet innebærer store variasjoner mellom enkeltsselskaper når det gjelder resultat- og balanseutvikling.

Foreløpige resultat- og balansetall omfatter 25 norske finansieringsselskaper. OBOS og noen mindre selskaper inngår ikke i tallene. Forbrukslån gis en egen omtale avslutningsvis. I tillegg gis en tabellmessig oversikt over utviklingen i selskaper med leasing/bilfinansiering som kjerneområde samt utenlandske filialer i Norge.

Resultat

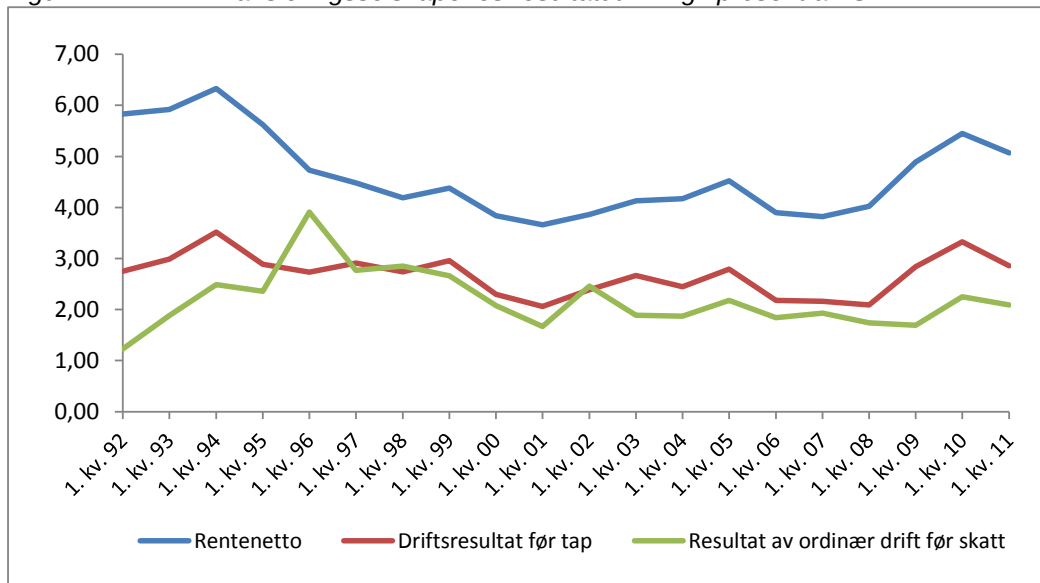
Resultat av ordinær drift var marginalt lavere enn i første kvartal i fjor. Målt i forhold til GFK var resultatet 0,16 prosentpoeng svakere. Egenkapitalavkastningen var 2,6 prosentpoeng lavere enn i samme periode i 2010. Kjernekapitaldekningen var 1,0 prosentpoeng høyere enn på samme tid i fjor.

Netto renteinntekter falt med 2 prosent sammenlignet med tilsvarende periode i fjor som følge av høyere rentekostnader. Dyrere refinansiering av innlån har gitt økende fundingkostnader for selskapene. Nettorenten lå stabilt de tre første kvartalene i 2010, i forhold til GFK, men viste en markert nedgang i siste kvartal. Isolert nettorente i første kvartal lå på omtrent samme nivå som i fjerde kvartal. De bokførte tapene var klart lavere enn i samme periode i fjor.

Tabell 4.2.1 Resultatposter

	1. kvartal 2011		1. kvartal 2010	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	1 013	5,07	1 036	5,45
Andre inntekter	121	0,61	72	0,38
herav kursgevinster	1	0,01	-3	-0,01
Andre kostnader	563	2,82	476	2,50
herav lønn og adm.kost.	443	2,22	397	2,09
Driftsresultat før tap	571	2,86	633	3,33
Bokførte tap	154	0,77	206	1,08
Resultat ordinær drift	417	2,09	427	2,25
EK-avkastning (%)		12,9 %		15,5 %
Kapitaldekning		17,6 %		16,9 %
Kjernekapitaldekning		16,9 %		15,9 %

Figur 4.2.1 Finansieringsselskapenes resultatutvikling i prosent av GFK

Balanse

Finansieringsselskapenes utlån til kunder har økte med 4,2 prosent det siste året. Årsveksten var noe høyere enn ved utgangen av 2010, men er fortsatt på et moderat nivå. Brutto misligholdte lån per 30 dager utgjorde 5,9 prosent av utlånene ved utgangen av kvartalet, marginalt høyere enn for ett år siden. Utviklingen i mislighold varierer forholdsvis mye fra selskap til selskap. Misligholdte lån i forhold til utlån ligger nivåmessig høyere enn i bankene. Tapsnedskrivninger i prosent av utlån har gått ned.

Tabell 4.2.2 Balanseposter

	31.03.2011	31.03.2010	% vekst
Forvaltningskapital	79 920	76 430	4,6
Brutto utlån til kunder	75 266	72 240	4,2
Gjeld til kredittinstitusjoner	63 757	61 727	3,3
Brutto misligholdte lån, 30 dager	4 452	4 173	6,7
i prosent av brutto utlån	5,92	5,78	
Tapsnedskrivninger	1 267	1 369	-7,5
i prosent av brutto utlån	1,68	1,90	

Forbrukslån

Utvalget består av 15 selskaper, både norske selskaper og utenlandske filialer. 6 av selskapene er finansieringsselskaper hvor en stor del av virksomheten er knyttet til forbrukslån. I tillegg inngår 9 banker samt enheter i banker og finansieringsselskaper. Noen mindre selskaper med begrenset portefølje er ikke med i utvalget. Forbrukslån omfatter både kortbaserte utlån og andre forbrukslån uten sikkerhet. Selskapene tilbyr ulike produkter, blant annet kredittkort med varierende kredittrammer, samt lån uten sikkerhet i størrelsesorden 10 000 til 350 000 kroner. Den effektive renten på disse lånene er gjennomgående høy og vil variere avhengig av lånebeløp og nedbetalingstid. Det er strenge kredittvurderinger knyttet til disse lånene, og selskapene avslår 40-90 prosent av søknadene.

Tabell 4.2.3 Utviklingen i forbrukslån i et utvalg selskaper

	2006	2007	2008	2009	2010	1. kv. 2011
Forbrukslån (mill. kr)	31 057	36 925	43 352	43 936	45 236	45 907
Vekst % (12 mnd.)	18,2	18,9	17,4	1,4	3,0	2,2
Bokførte tap (mill. kr)	253	339	953	1 371	1 233	226
Tap i % av forbrukslån (annualisert)	0,8	0,9	2,2	3,1	2,7	2,0
Nettorente i % av GFK (annualisert)	11,2	9,8	8,8	11,8	12,2	12,0
Resultat ord. drift i % av GFK (annualisert)	7,6	5,5	3,3	5,4	6,0	6,4
Brutto misligholdte lån, 90 dg (mill. kr)	1 532	1 823	2 809	2 696	2 562	2 606
Brutto mislighold i % av forbrukslån	4,9	5,0	6,5	6,1	5,7	5,7
Brutto misligholdte lån, 30 dg (mill. kr)					4 367	4,420
Brutto mislighold i % av forbrukslån					9,7	9,6

Utlånsveksten for denne gruppen stagnerte kraftig mot slutten av 2009 og var moderat i hele 2010. Årsveksten var fortsatt lav ved utgangen av første kvartal 2011.

Resultat av ordinær drift i første kvartal 2011 var noe bedre enn i 2010, målt i forhold til GFK. Selv om netto renteinntekter også for denne gruppen har falt, er nivået høyt og mer enn oppveier for utlånstapene. Det var en sterk tapsøkning i 2009, mens tapene i fjor lå noe lavere. Tapene så langt i 2011 er klart lavere enn i 2010. Nivået på bokførte tap og misligholdte lån knyttet til forbrukslån ligger høyere enn for banker og finansieringsselskaper generelt.

Den kvartalsvise utviklingen de siste to årene viser at tapene var størst i første kvartal 2009 da flere selskaper foretok store tapsnedskrivninger. Kvartalsvise tap isolert har gradvis gått ned de siste periodene.

Tabell 4.2.4 Kvartalsvis tapsutvikling i forbrukslån

	1. kv. 2009	2. kv. 2009	3. kv. 2009	4. kv. 2009	1. kv. 2010	2. kv. 2010	3. kv. 2010	4. kv. 2010	1. kv. 2011
Bokførte tap (mill. kr)	634	210	185	342	308	388	277	260	226
Tap i % av forbrukslån (annualisert)	5,8	1,9	1,7	3,1	2,8	3,5	2,5	2,3	2,0

Leasing og bilfinansiering

Tabell 4.2.5 Resultatposter (15 selskaper)

	1. kvartal 2011		1. kvartal 2010	
	mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	589	3,43	621	3,77
Andre inntekter	84	0,49	40	0,24
herav kursgevinster	1	0,01	0	0,00
Andre kostnader	286	1,67	246	1,49
herav lønn og adm.kost.	233	1,36	201	1,22
Driftsresultat før tap	387	2,25	415	2,52
Bokførte tap	118	0,69	150	0,91
Resultat ordinær drift	269	1,56	265	1,61

Tabell 4.2.6 Balanseposter (15 selskaper)

	31.03.2011	31.03.2010	% vekst
Forvaltningskapital	69 008	66 390	3,9
Brutto utlån til kunder	65 389	62 832	4,1
herav leasing	44 819	44 336	1,1
Leasing totalt i norske selskaper*	73 940	73 479	0,6
Brutto misligholdte lån, 30 dager	3 626	3 071	18,1
i prosent av brutto utlån	5,54	4,89	
Tapsnedskrivninger	832	929	-10,4
i prosent av brutto utlån	1,27	1,49	

*omfatter norske finansieringsselskaper og banker (18 selskaper)

Utenlandske filialer i Norge

Tabell 4.2.7 Resultatposter (18 selskaper)

	1. kvartal 2011		1. kvartal 2010	
	Mill. kroner	prosent av GFK	mill. kroner	prosent av GFK
Nettorenter	366	4,21	325	3,93
Andre inntekter	113	1,30	95	1,15
herav kursgevinster	3	0,03	0	0,00
Andre kostnader	256	2,95	229	2,77
herav lønn og adm.kost.	141	1,62	143	1,73
Driftsresultat før tap	223	2,57	191	2,31
Bokførte tap	32	0,37	38	0,46
Resultat ordinær drift	191	2,20	153	1,85

Tabell 4.2.8 Balanseposter (16 selskaper)

	31.03.2011	31.03.2010	% vekst
Forvaltningskapital	34 653	33 920	2,2
Brutto utlån til kunder	32 738	31 833	2,8

5 Livsforsikringsselskaper

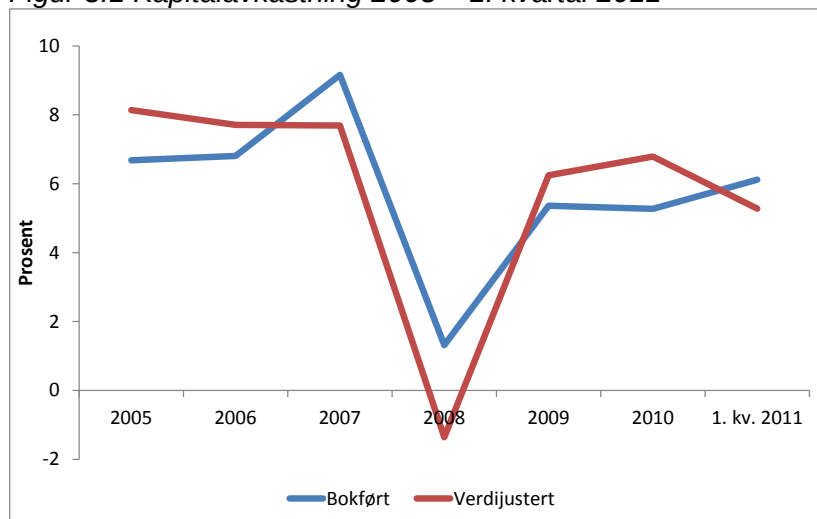
- Godt bokført resultat i livsselskapene i første kvartal, men betydelig lavere verdijustert resultat sammenlignet med samme periode i fjor
- Bufferkapitalen økte i første kvartal, i hovedsak som følge av delårsresultatene
- Kursreguleringsfondet redusert med 1,5 mrd. kroner for livsselskapene totalt

Det var 12 livsselskaper i det norske livsforsikringsmarkedet ved utgangen av 1. kvartal 2011 med en samlet forvaltningskapital på 891 mrd. kroner. Tabeller med tall for enkeltsselskaper ligger bakerst i kapittelet.

Kapitalavkastning (kollektivporteføljen)

Livsselskapene økte bokført kapitalavkastning til 1,5 prosent i 1. kvartal 2011 (1,3 prosent i 1. kvartal 2010) i hovedsak på grunn av økte renteinntekter og betydelige realiserte derivatgevinster. Verdijustert avkastning ble derimot redusert til 1,3 prosent (2,1 prosent i 1. kvartal 2010) i hovedsak på grunn av urealisert verdifall på obligasjonsporteføljen i forbindelse med økningen i lange renter i 1. kvartal i år. I tilsvarende periode i fjor sank de lange rentene og bidro den gang til en verdøkning. På tross av svakt positiv utvikling i aksjemarkedene (Oslo Børs og MSCI verdensindeks) i 1. kvartal, hadde selskapene samlet et fall i aksjeverdiene delvis grunnet styrkingen av den norske kronen.

Figur 5.1 Kapitalavkastning 2005 – 1. kvartal 2011*

*Avkastningen per 1. kvartal er annualisert.

Resultat

Livsselskapene hadde et resultat før tildeling til kunder og skatt på 6,3 mrd. kroner i 1. kvartal 2011 (2,9 prosent av GFK), mot 3,6 mrd. kroner (1,8 prosent av GFK) i samme periode i fjor. Bedringen i resultatet skyldes i hovedsak økning i renteinntekter og realiserte gevinster.

Premieinntektene utgjorde 26,9 mrd. kroner (12,5 prosent av GFK) i 1. kvartal 2011, mot 26,4 mrd. kroner (13,1 prosent av GFK) i 1. kvartal 2010. Erstatningene økte til 16,4 mrd. kroner (7,6 prosent av GFK) for selskapene samlet, fra 14,1 mrd. kroner (7 prosent) ett år tidligere. Økningen i erstatninger skyldes blant annet overføring av premiereserve mv til pensjonskasser.

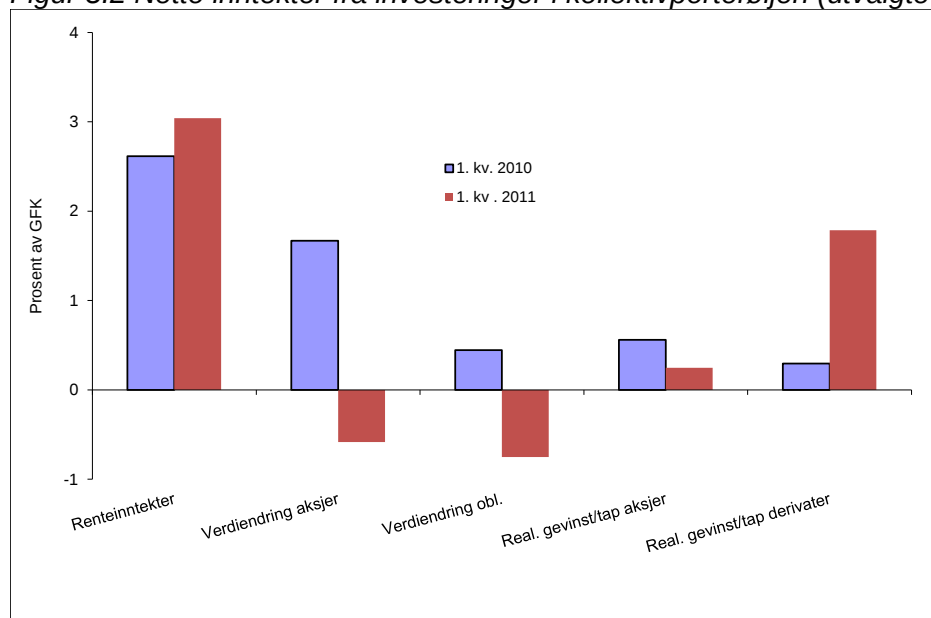
Tabell 5.1 Utvalgte resultatposter

RESULTATER	1. kv. 2011		1. kv. 2010	
	Mill. kr.	% av GFK	Mill. kr.	% av GFK
Premieinntekter	26 928	12,45	26 383	13,14
herav overføringer av premieres. mv. fra andre	6 663	3,08	6 770	3,37
Netto inntekter fra finansielle eiendeler i kollektivporteføljen	9 404	4,35	12 630	6,29
herav renteinntekter og utbytte på finansielle eiendeler	6 580	3,04	5 249	2,61
herav gevinster ved realisasjon	3 753	1,73	1 442	0,72
herav verdiendringer	-2 835	-1,31	4 128	2,06
Erstatninger	-16 419	-7,59	-14 115	-7,03
herav overføring av premiereserve mv. til andre	-6 233	-2,88	-4 491	-2,24
Endring i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	-9 797	-4,53	-17 601	-8,77
herav endring i kursreguleringsfond	1 309	0,61	-4 452	-2,22
Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser	-4 817	-2,23	-2 526	-1,26
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-1 420	-0,66	-1 395	-0,69
Resultat av teknisk regnskap (kundeporteføljene)	868	0,40	654	0,33
Resultat av ikke-teknisk regnskap (selskapsporteføljen)	588	0,27	-2 386	-1,19
Resultat før tildeling til kunder og skatt	6 273	2,90	3 554	1,77
Endring i kursreguleringsfondet	-1 309	0,89	2 699	0,48
Verdijustert resultat før tildeling til kunder og skatt	4 964	2,29	8 006	3,99
Totalresultat (etter skatt og inkl. andre resultatkomponenter)	1 600	0,74	937	0,47

Livselskapene hadde en samlet verdøkning på finansielle eiendeler på 9 mrd. kroner i 1. kvartal 2011. Det er en nedgang på 3 mrd. kroner sammenlignet med samme periode i fjor. Renteinntekter og realiserte gevinster har økt noe sammenlignet med 1. kvartal i fjor, men resultateffekten blir motvirket av en urealisert verdinedgang på både aksje- og obligasjonsporteføljene mot oppgang i 1. kvartal 2010. I 2011 har spesielt økte lange renter hatt en kortsiktig negativ effekt på verdien av obligasjonsporteføljen. På lang sikt vil renteoppgangen derimot være positiv fordi selskapene lettere vil kunne oppfylle den årlige rentegarantien.

Positiv utvikling i eiendomsverdiene i 1. kvartal har ført til oppskrivning av eiendomsverdiene i livselskapene.

Figur 5.2 Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen (utvalgte poster).

Balanse

Tabell 5.2 Utvalgte balanseposter. Mill. kroner og andel av forvaltningskapital.

BALANSE OG NØKKELTALL	31.03.2011		31.12.2010		31.03.2010	
	Mill. kr.	% av FK	Mill. kr.	% av FK	Mill. kr.	% av FK
Bygninger og faste eiendommer	111 169	12	109 261	13	100 942	12
Finansielle eiendeler til amortisert kost	281 091	32	268 504	31	257 291	32
herav investeringer som holdes til forfall	138 043	15	131 673	15	135 719	17
herav utlån og fordringer	131 814	15	126 462	15	113 340	14
Finansielle eiendeler til virkelig verdi	462 332	52	452 824	53	427 125	52
herav aksjer og andeler	179 830	20	168 351	20	167 739	21
herav obligasjoner og sertifikater	241 363	27	247 113	29	224 852	28
Sum eiendeler (forvaltningskapital)	890 866	100	859 006	100	815 972	100
herav eiendeler i selskapsporteføljen	75 234	8	70 966	8	71 578	9
herav investeringer i kollektivporteføljen	734 508	82	711 548	83	678 419	83
herav investeringer i investeringsvalgporteføljen	81 124	9	76 477	9	65 452	8
Kursreguleringsfond	15 089	2	16 465	2	10 208	1
Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser	718 657	81	705 960	82	671 400	82
Tilleggsavsetninger - kollektivporteføljen	22 553	3	22 619	3	19 174	2
Ansvarlig kapital	59 731	7	59 448	7	43 541	5

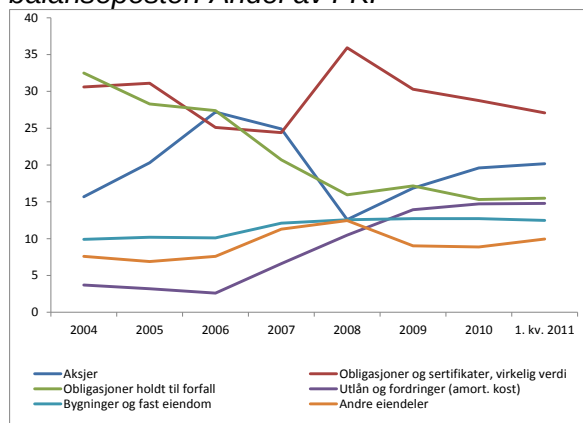
*Inkludert investeringer i eiendomsdatterselskaper

Kollektivporteføljen utgjør hoveddelen av forvaltningskapitalen med 82 prosent, mens selskaps- og investeringsvalgporteføljen utgjorde hhv. 8 og 9 prosent. Flere av de mindre livsselskapene har aktivitet hovedsakelig innen livsforsikring med investeringsvalg.

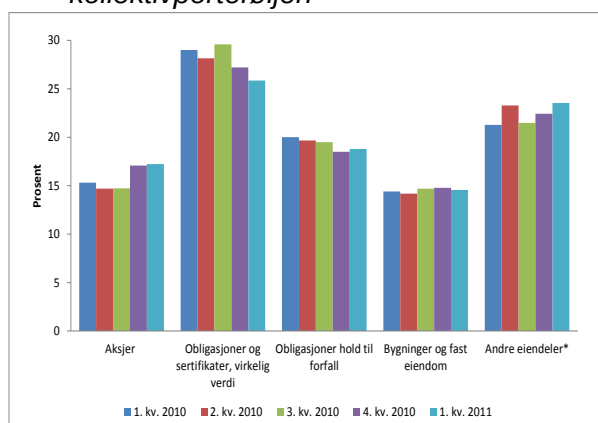
Aksjer utgjorde 17 prosent av kollektivporteføljen per utgangen av 1. kvartal 2011. Det er om lag samme nivå som ved utgangen av 2010. Aksjeandelen baserer seg kun på beholdningstall i balansen og tar ikke hensyn til eventuelle derivater. Selskapene opererer ofte med eksponering som inkluderer derivater, og flere selskaper oppgir i 1. kvartal en noe høyere aksjeeksponering enn det som fremgår av balansen.

Renteeksponeringen i kollektivporteføljen i form av ulike rentepapirer og utlån ligger rundt 63 prosent, men det er til dels store variasjoner mellom selskapene hvordan porteføljen er klassifisert. Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi utgjorde 26 prosent av kollektivporteføljen, en nedgang på ett prosentpoeng sammenlignet med utgangen av 2010. Hold til forfall obligasjoner utgjorde 19 prosent av kollektivporteføljen, mens andelen utlån og fordringer til amortisert kost utgjorde 18 prosent av investeringer i kollektivporteføljen.

Figur 5.3 Utviklingen i utvalgte balanseposter. Andel av FK.

Figur 5.4 Utvikling i investeringer i kollektivporteføljen

*Inkl. bl.a. utlån og fordringer til amortisert kost

Soliditet

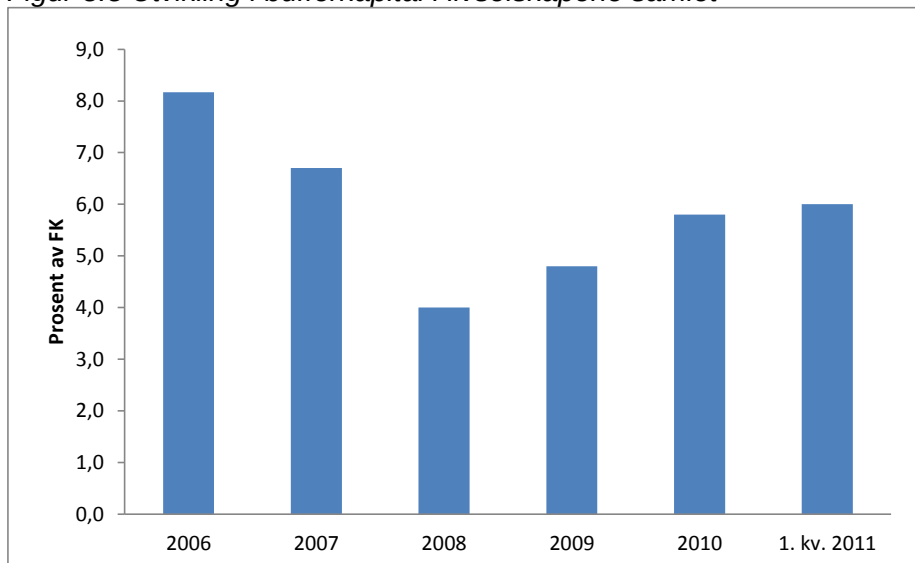
Livselskapene hadde ved utgangen av 1. kvartal 2011 en samlet kapitaldekning på 14,4 prosent. Samtlige selskaper oppfylte kravet om 8 prosent kapitaldekning.

Bufferkapital og Stresstest II

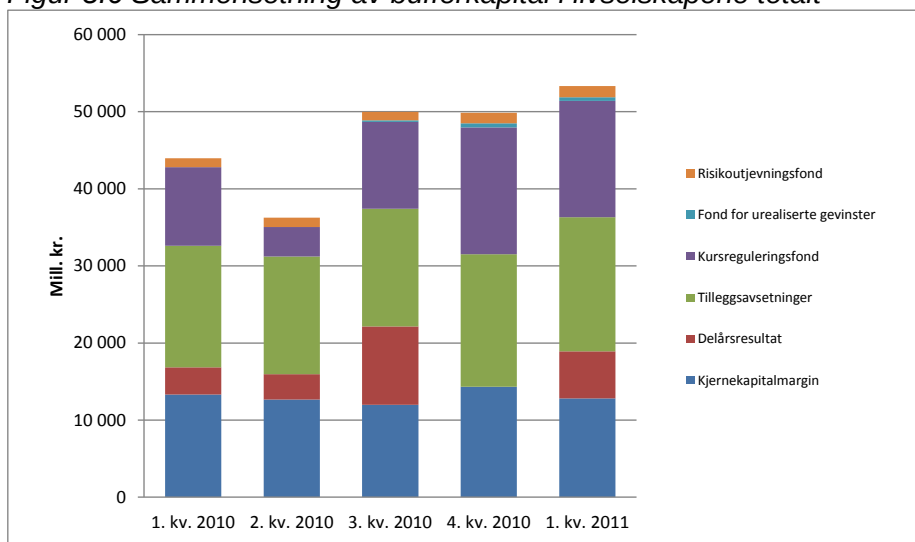
Bufferkapitalen er kapitalelementer utover lovpålagte soliditets- og sikkerhetskrav og består av overskytende kjernekapital (kjernekapitalmargin), tilleggsavsetninger begrenset oppad til årets renteforpliktelse, delårsresultat, kursreguleringsfond og risikoutjevningsfond.

Bufferkapitalen økte i 1. kvartal med 3 mrd. kroner til 53 mrd. kroner (6 prosent av FK). Delårsresultatet bidrar til økningen i bufferkapital i 1. kvartal. Kursreguleringsfondet ble redusert med 1,5 mrd. kroner i samme periode og utgjorde 15 mrd. kroner ved utgangen av 1. kvartal.

Figur 5.5 Utvikling i bufferkapital i livselskapene samlet

Figur 5.6 Sammensetning av bufferkapital i livselskapene totalt

Alle livselskapene rapporterer kvartalsvise stresstester. Stresstest II er basert på bokførte verdier og skal belyse selskapets evne til å oppfylle gjeldende soliditetskrav. Stresstestene viste en reduksjon i bufferkapitalutnyttelsen for selskapene samlet siste kvartal, og denne var på 89,5 prosent. Samlet tapspotensial har endret seg lite, mens bufferkapitalen har økt. Markedsrisiko utgjør den klart største risikoen for livselskapene.

6 Skadeforsikringsselskaper

- Reduksjon i combined ratio ga bedring i teknisk resultat
- Økte premieinntekter, men reduserte finansinntekter

Markedet for skadeforsikring er relativt konsentrert. De fire største selskapene stod for 71,9 prosent av samlet forfalt bruttopremie i første kvartal 2011. Gjensidige Forsikring er det største norske selskapet med en markedsandel på 31,1 prosent, mens Sparebank 1 Skadeforsikring er det nest størst av de norske skadeselskapene med en markedsandel på 6,7 prosent. Av de utenlandske filialene er If Skadeforsikring størst med en markedsandel på 19,7 prosent og Tryg Skadeforsikring nest størst med en markedsandel på 14,4 prosent.

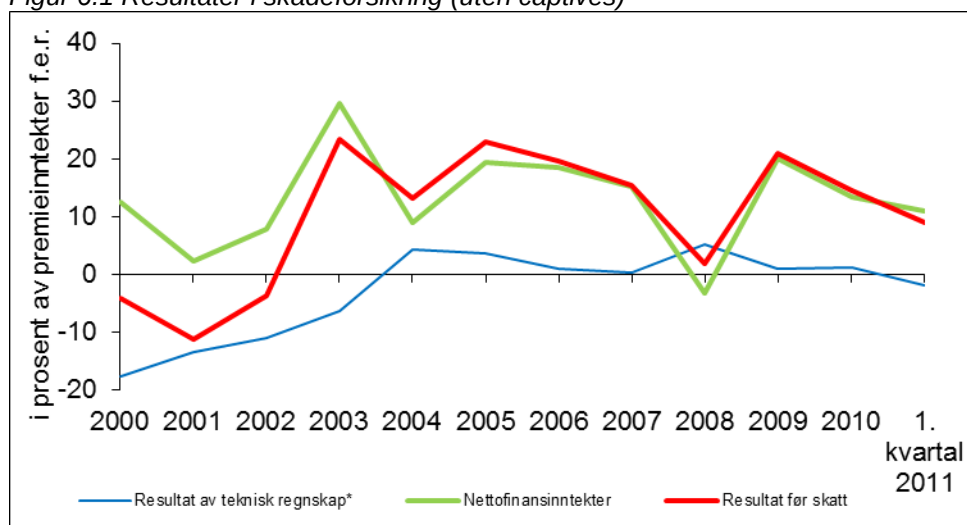
Tabell 6.1 Markedsandeler fordelt på skadeforsikringsgrupper⁵

% av samlet bruttopremie	Aksje-selskaper	Captive-selskaper	Sjøforsikrings-selskaper	Øvrige gjensidige selskaper	Utenlandske filialer
1. kv. 2011	51,3	5,6	3,5	0,9	38,8
1. kv. 2010	48,6	5,9	3,2	1,0	41,3

Kapittelet tar for seg utviklingen i 39 norske forsikringsselskaper. I den videre fremstillingen av resultat, balanse og soliditet er de utenlandske filialene og captive-selskapene holdt utenfor⁶.

Resultat

Figur 6.1 Resultater i skadeforsikring (uten captives)

*allokert investeringsavkastning er fratrullet resultat av teknisk regnskap

⁵ Gard og Skuld er ikke inkludert i tabell 7.1 og den videre fremstillingen grunnet avvikende regnskapsår. De hadde en samlet markedsandel målt i forfalt bruttopremie på 3,6 prosent i 2010. Gruppen med norske sjøforsikringsselskaper har derfor i realiteten en større markedsandel enn det som fremkommer av tabellen.

⁶ Årsaken til at captive-selskapene er holdt utenfor er at de har svært store variasjoner i resultatene fra år til år.

Relativt stabile erstatnings- og driftskostnader kombinert med vekst i premieinntektene, er med på å snu et negativt resultat av teknisk regnskap i første kvartal 2010 til et positivt resultat av teknisk regnskap i første kvartal 2011. Ved fratrekk av allokert investeringsavkastning⁷ blir imidlertid samlet resultat av teknisk regnskap negativt med 132 mill. kroner i første kvartal 2011, mot -697 mill. kroner i tilsvarende periode i 2010.

Skadeselskapenes samlede finansinntekter var 748 mill. kroner i første kvartal 2010, en nedgang fra 930 mill. kroner ett år tidligere. Selv om finansinntektene falt fra første kvartal 2010 til første kvartal 2011, bidro en positiv utvikling i teknisk regnskap til at resultatet før skatt økte fra 229 til 612 mill. kroner.

Tabell 6.2 Samlet resultat for alle skadeforsikringselskapene (uten captives)

	1. kv. 2011		1. kv. 2010	
	Mill. kr	% av premie	Mill. kr	% av premie
Premieinntekter f.e.r.	6 870		6 077	
Allokert investeringsavkastning	351	5	332	5
Andre forsikringsrel. inntekter (inkl. premierabatter og gevinstavtaler)	40	1	21	0
Erstatningskostnader f.e.r.	5 523	80	5 525	91
Forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r.	1 372	20	1 238	20
Endring i sikkerhetsavsetning mv.	141	2	26	0
Resultat av teknisk regnskap	219	3	-365	-6
Netto inntekter av finansielle eiendeler	748	11	930	15
Allokert investeringsavkastning	351	5	332	5
Andre inntekter/kostnader	-5	0	-4	0
Resultat før skattekostnad	612	9	229	4

Combined ratio (CR)⁸ er et mål på lønnsomheten av den forsikringsrelaterte driften. Så lenge CR er under 100 har premieinntektene vært større enn summen av skadeutbetalinger og andre forsikringsrelaterte kostnader. Det er vanlig at årets første kvartal har en høyere CR enn de øvrige kvartalene, fordi vintervær ofte fører til flere skader. I første kvartal 2011 var CR 100,4 prosent, mot 111,3 prosent ett år tidligere. Skadeprosenten⁹ falt i samme periode fra 90,9 til 80,4, hovedsakelig på grunn av vekst i premieinntektene uten tilsvarende vekst i erstatningskostnadene som var helt stabile. Driftskostnadene økte sammenlignet med første kvartal 2010, men som følge av høyere vekst i premieinntektene var kostnadsprosenten¹⁰ likevel stabil rundt 20.

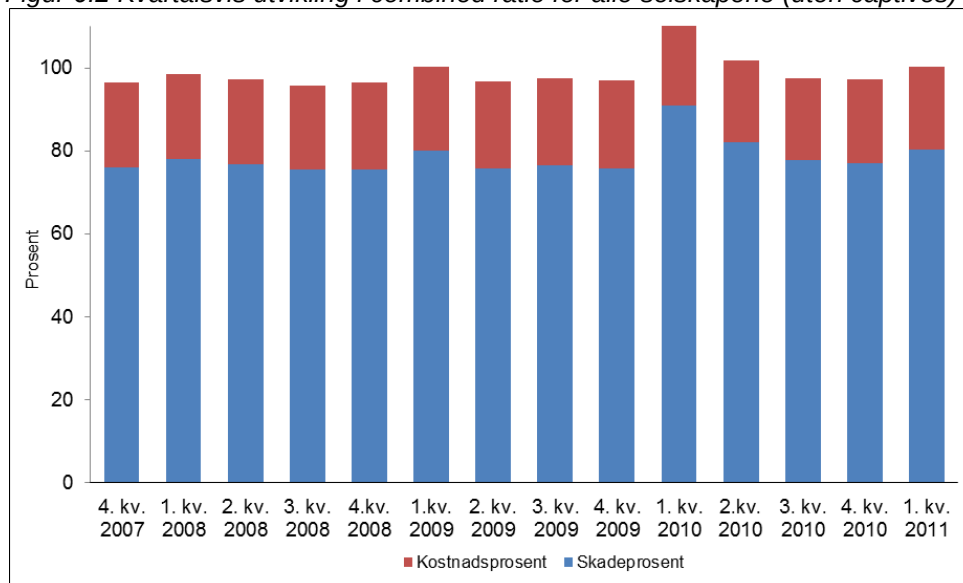
⁷ Allokert investeringsavkastning omfatter en beregnet avkastning på forsikringsavsetningene. Beløpet kan sees i sammenheng med netto inntekter av finansielle eiendeler, men tilbakeføres teknisk regnskap siden det har sammenheng med forsikringsavsetningene.

⁸ Summen av skade- og kostnadsprosenten

⁹ Skadeprosent er erstatningskostnader for egen regning f.e.r. i prosent av premieinntekter f.e.r.

¹⁰ Kostnadsprosenten er forsikringsrelaterte driftskostnader f.e.r. i prosent premieinntekter f.e.r.

Figur 6.2 Kvartalsvis utvikling i combined ratio for alle selskapene (uten captives)

Markedet for skadeforsikring kjennetegnes av relativt mange selskaper. I første kvartal 2011 var det ti selskaper som hadde negativt resultat. I tilsvarende periode i fjor hadde elleve selskaper negativt resultat. Samlet utgjorde de negative resultatene 51,3 mill. kroner, mot 205,9 mill. kroner ett år tidligere. De store tapene i 2010 skyldes høye skadeutbetalinger som følge av en spesielt kald vinter.

Balanse

Skadeselskapenes samlede forvaltningskapital var 98,7 mrd. kroner ved utgangen av første kvartal 2011, en økning på 3,7 prosent sammenlignet med ett år tidligere. Aktiva allokeringen har holdt seg relativt stabil i denne perioden. Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning utgjorde 26 prosent av forvaltningskapitalen og var den største balanseposten. Investeringer som holdes til forfall og aksjer og andeler utgjorde henholdsvis 16 og 11 prosent.

Tabell 6.4 Utvalgte balanseposter for alle skadeforsikringsselskapene (uten captives)

	31.03.2011		31.03.2010	
	Mill. kr	% avFK	Mill. kr	% avFK
Bygninger og faste eiendommer	1 762	2	1 872	2
Investeringer som holdes til forfall	15 602	16	17 411	18
Aksjer og andeler	10 782	11	8 741	9
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	25 729	26	24 064	25
Utlån	5 730	6	3 671	4
Ansvarlig kapital	21 042	21	20 466	21
Forsikringstekniske avsetninger	56 387	57	52 546	55
Forvaltningskapital	98 697		95 217	

Soliditet og stresstester

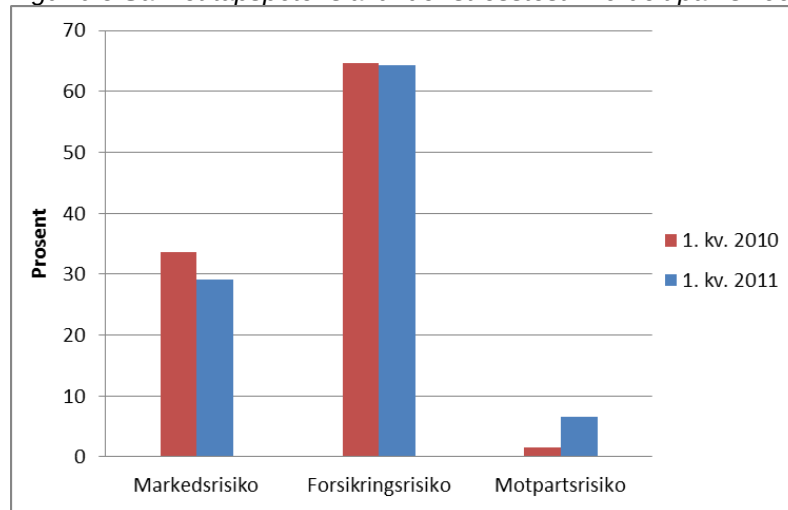
Ingen skadeselskaper var i brudd med kapitaldekningsregelverket ved utgangen av første kvartal 2011. Samlet hadde skadeselskapene en kapitaldekning på 38,8 prosent, en nedgang fra 40,2 prosent i samme periode i 2010.

Ved utgangen av første kvartal 2010 hadde skadeselskapene en samlet bufferkapital på 16,8 mrd. kroner under stresstest II, mot 16,2 mrd. kroner ett år tidligere. Bufferkapitalutnyttelsen for skadeselskapene samlet falt i samme periode fra 56 til 54,7 prosent.

I skadeforsikring utgjør forsikringsrisiko det største bidraget til samlet tapspotensial, etterfulgt av markedsrisiko og motpartsrisiko. Ved utgangen av første kvartal 2011 utgjorde forsikringsrisiko 64,3 prosent av samlet tapspotensial under stresstest II, mens markedsrisiko og motpartsrisiko utgjorde

henholdsvis 29,1 og 6,7 prosent. Andelen av motpartsrisiko økte sammenlignet med ett år tidligere, mens det var en tilsvarende reduksjon i andelen av forsikringsrisiko og markedsrisiko.

Figur 6.3 Samlet tapspotensial under stresstest II fordelt på risikoområder (uten captives)

Japan 2011

Det er fremdeles mye usikkerhet rundt de økonomiske virkningene av jordskjelvet med påfølgende tsunami som rammet Japan i mars 2011. I følge beregninger gjort av japanske myndigheter er de økonomiske tapene trolig mellom 200 til 310 mrd. USD. Disse tallene inkluderer skader på veier, boliger, fabrikker og annen infrastruktur, mens tap på økonomisk aktivitet er holdt utenfor. Det er ventet at BNP veksten i Japan vil svekke seg kraftig i første halvår etter katastrofen, men når gjenoppbygningen starter for fullt i andre halvår, vil BNP veksten trolig øke igjen.

Anslagsvis er kun 30 til 45 mrd. USD av de økonomiske tapene dekket av japanske og globale forsikringsselskaper. Naturkatastrofeforsikring blir i enkelte østlige land sett på som et vestlig luksusgode og dette kan være med på å forklare den lave dekningen. Katastrofen i Japan kommer rett etter en periode med mange andre naturkatastrofer som blant annet jordskjelvene på Haiti, Chile og New Zealand samt flommene i Kina og India. Likevel er det ingen av de store globale forsikringsselskapene som har bukket under og det er kun ett selskap som har fått varsel om nedgradering av rating. Til tross for dette er det ventet at de globale forsikringsselskapene får økte kostnader som følge av katastrofen i Japan i lang tid fremover, fordi industribedrifter melder inn potensielle driftstap da de ikke får tak i deler fra Japan.

Generelt er de norske selskapene i liten grad berørt av jordskjelvet i Japan. En konsekvens av katastrofene som har vært den siste tiden er imidlertid at det kreves mer detaljerte opplysninger om hva som skal gjenforsikres, for å få reassuransedekning. Det kan også tenkes at prisene i reassuransemarkedet vil øke og mye vil avhenge av hva de store globale reassuranseselskapene gjør. US catastorphe reinsurance tror prisene vil stabilisere seg på et høyere nivå, anslagsvis en prisøkning på 20 prosent. Det har nå vært en lengre periode med stabile priser for å få reassuransedekning. De fleste norske skadeselskapene fornyer reassuransekontraktene sine i januar/februar og hva prisen vil være da avhenge av om det skjer andre naturkatastrofer i mellomtiden.

Konsekvenser for forsikringsnæringen som helhet hadde trolig vært større hvis en liknende katastrofe hadde skjedd i et vesteuropeisk land. Da hadde en mye større andel av de økonomiske tapene vært dekket og forsikringsselskapene ville blitt mye hardere rammet.

Vedlegg

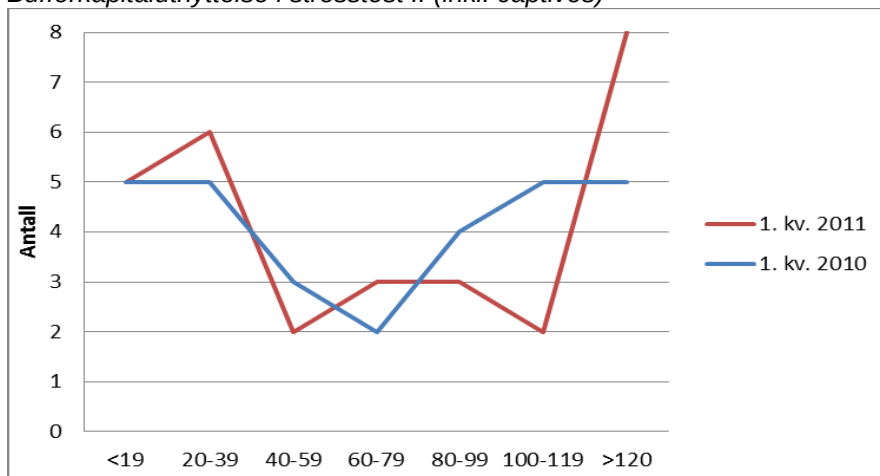
Resultat i grupper av skadeforsikringsselskaper

Tall i mill. kr	Aksjeselskaper		Captive-selskaper		Sjøforsikringsselskaper		Øvrige gjensidige selskaper	
	1. kv. 2011	1. kv. 2010	1. kv. 2011	1. kv. 2010	1. kv. 2011	1. kv. 2010	1. kv. 2011	1. kv. 2010
Teknisk resultat	253	-379	390	431	-50	-2	17	16
Resultat før skatt	598	171	394	794	-3	-5	17	63

Combined ratio i grupper av skadeselskaper

Tall i prosent	Aksje-selskaper	Captive-selskaper	Sjøforsikrings-selskaper	Øvrige gjensidige selskaper
1. kv. 2011	100,7	-13,2	97,5	93,6
1. kv. 2010	111,9	12,6	107,7	94,2

Bufferkapitalutnyttelse i stresstest II (inkl. captives)

[Redacted content]

[Redacted content]

[Redacted content]

[Redacted content]